

Luka

1

Dostê mı, Teofiloso erciyaye

¹Gırweyê kî Ellay wa'hd kerdê ew nê gırwey miyaveyndê madı biyê u qediyayê, boll merdîma kerdı kî nîna binuşnê. ²Noqor êkê kî sıfta ra şa'hdeyê nê gırwanê ew xızımkarê qıсандê Ellayê, nê gırwey pêro marê vatê. ³Mı ^a ji nê gırweyê kî biyê, sıftadê cıra pêro rındena pers kerdê ew biya zanaye. Ez ji dışmış biya, raştâ nê gırwan pêrin torê pê dima binuşni.*

⁴Wini kî bavetna xeveri amey torê se, tı raştâ cı bızanê.

Ellay deyaışê Ye'hyay veri ra xever deyno

⁵Wexto kî Hêrodesi ^b Yahudiye ^c dı 'hukumdarey kerdê, jew kahin bı ew nameyê nê kahini Hz. Zekerya bı. No, qelfeyê kahinano kî nameyê cı Abiyayo o qelfe ra bı. ^d Ceniya cı Elizabet ji, ezbetda Haruni ra bı.* ⁶Wırdına ji Ellay çım dı merdımê raştı bı, qanundê Rebbi dı çıçi emır biyo ew vajiyayo se ina ardê ca. ⁷Qeçekê ina çınêbi, çıki Elizabet ocaxkor bı ew serrê wırdına ji boll ravêrdi bı.*

⁸Rojê Qudis* dı, fina noveta kahineyda Keyedê Ellay kewt bı Hz.

^a**1.3** Nuştenda ke'hanan dı: Mın u Rı'hdê Ellaya...

***1.3** ELÇ 1.1

^b**1.5** Hêrodes: Qeyzerê Romay bı 40 serri verdê Hz. İsay ew 4 serri ji b'ahdê Hz.

İsaya 'hukumdarey kerdı.

^c**1.5** Yahudiye: Hukumdareyda Romay miyan dı diwêlo kî nameyê cı Sıriyayo, Yahudiye ê diwêli miyan dı jew welat bı. Labırê Yahudiya rê boll erciyaye bı, çıki kalikanê kalıkandê cı wıja dı 'emır kerdı bı ew suka Qudisi ji Yahudiye miyan dı bı.

^d**1.5** Abiya: Kahini des u 'heşt qelfey bı ew Abiya ji qelfeyo des u çe'harın bı. 'Heme qelfi do pêdîma Keyedê Ellay dı novet tepıştayê, qandê coy ina xo miyaveyn dı pişk çekerêd.

***1.51** TA 24.7-18, LUK 2.2

***1.7** YAR 25.21

***1.8** *Qudis* (türk. Qudüs, alman. Jerusalem): Zuwandê Yahudiyân dı Qudisi rê vanê 'ir u şalim. Me'hneyê 'ir u şalimî suka silameteya. Hz. Dawıdı no name 1000 serr verdê Hz. İsay nayo pa ew na sukrê vato na suka welatiya kî en gırda aya. Yahudi zanê kî Mesih do bêro Qudis.

Zekeryay, çıkı a çeç dı novet amê bi qelfedê Hz. Zekeryay.* ⁹Wexta kahina zeydê herg fina pışk çekerde ew noveta Keyedê Ellay xo miyaveyn dı kerdê vıla. E nê roja ra jewi dı, Hz. Zekeryay do Keyedê Ellay dı bixur biveşnayê. Qandê nê gırwi şı Keyedê Ellay zerre,* ¹⁰a çeç dı mîleta kı tevera arêvyaya pêrn de'hey kerdê.

¹¹Zerre dı jew melaykeyê Rebbi ^e jufındı Hz. Zekeryay ra aysa. No melayke sekuda qurbani hetek dı ew kıştıda raşt vınderdê, cayo kı sero bixur veşnenê.* ¹²Hz. Zekeryay o dı se xewf kewt pize ew boll tersa.* ¹³Labırê nê melayiki eyrê va:

»Meters Hz. Zekerya, de'ha to qevul bi. Ceniya to Elizabet do torê jew lajek biyaro dınya ew tıdo nameyê ey Ye'hya panê.*

¹⁴Tıdo boll kêfê do gırd bıkerê ew boll merdımı do ji Ellay deyayışdê eyrê kêf bıkerê. ¹⁵Çıkı odo Rebbi çım dı boll erciyaye bo.

Odo qet şerab u içkiya nêşımo. Hewna marda xo pize dı, odo rı'hdê Ellaya pırr bo.* ¹⁶Ew qewmdê İsraili ra bolınanê cı, odo fina peyser açarno Rebbi, Elladê cı.

¹⁷Rı'h u quweto kı pêxember Hz. İlyasi dı bı, zeydê eya odo Rebbi ver dı şıro. ^gGırweyê ey, zerriya pêran açarno qeçandê cı ser ew pêro êkê kı kısa nêşnawenê ina ji açarno rayda raşt ser.^h Odo wuna Rebbi rê jew qewm biresno ew qandê amayışdê Rebbi 'hadre kero.«* ¹⁸Hz. Zekeryay melayki rê va: »Ezdo seni bızani kı nodo wuna bo? Ez xora camêrdêno kala ew serrê ceniyerda mı ji ravêrdê.«*

¹⁹Melayiki vera qısandê cı eyrê wuna va: »Ez qatdê Ellay ra Cevrila, Ellay ez rıştı kı na mijdiyan biyari torê.* ²⁰Mı torê çiçi va, wextdo belı kerde dı qıseyê mıdo bêrê ca. Labırê to 'emel mı nêkerd, qandê coy zuwanê todo lal bo, 'hetani nê qısey bêrê ca tıdo nêşê qısey bıkerê.«

*1.81 TA 24.19

*1.9 ÇIK 30.7-8

^e1.11 Nuştayanê destani bini vano: Melayikeyê Rebbi.

*1.11-17 HAK 13.3-5

^f1.12 Bewn Luka 1,65.

*1.12 LUK 1.29, LUK 2.9, HAK 6.22, HAK 13.22, DAN 8.17

*1.13 LUK 1.30, LUK 2.10, HAK 6.23, DAN 10.12, DAN 10.19

*1.15 SAY 6.3-4, LUK 7.33, LUK 1.35

^g1.17 Nuştenda ke'hanan dı vano: ... de'hey bıkero.

^h1.17 Qıse be qıse: Zerriya pêra heta qeçekandê cı na açarnayış.

*1.17 MAL 3.1, MAL 3.23-24, MAT 17.10-11, MAT 11.14

*1.18 YAR 17.17, YAR 18.11-12, LUK 1.34

*1.19 DAN 8.16

²¹Mileta kî tevera Hz. Zekeriya pawîtê 'ecêv mendi bi, çkî o keylê me'hal vêşi Keyedê Ellay dî mendî bî. ²²Ba'hdo Hz. Zekeriya ame tever se, nêşayê inana qısey bıkeroy. Wexta ina zana kî ey Keyedê Ellay dî çiyê diyo. Ey bıxoy inarê pey destana kerdê kî teveyê vajo, labirê nêşayê qısey bıkeroy.

²³Nay sera, Keyedê Ellay dî 'heftayê gırewedê cı qediya bî ew Hz. Zekerya şî keyedê xo. ²⁴Ba'hdê jew me'hali ceniya cı Elizabet 'hala mend ew panj mengi keyedê xora tever nêviyê.* ²⁵Ay va: »Ella hewna (weyna) ridê mı! Ew ey şermê ocaxkorey mira girot.«^{i*}

Ellay deyayışê reynayox Hz. İsay veri ra xever deyeno

²⁶Wexto kî Elizabet mengda şeşi dî bi, Ellay melayke Cevrail, rışt diyarda Galile miyan dî sukda Nasıra.* ²⁷Na suk dî rışt ju keynekerda 'ezev hetek, nameyê na keyneker Meyrema ew na keynek waştıya jew camêrdiya. Nameyê nê camêrdi Wusıvo, ew Wusıv ji ezbetda Hz. Dawıdî^j rayo.*

²⁸No melayke ame ay hetek u ayrê va: »Torê sılametey bo Meyrem, Rebbiyo toya piya ew ey tı qandê gırwandê gırdana avırnaya.«*

²⁹Na sılam sera xewf kewt Meyrem pize ew dışmış bi kî me'hneyê na sılam çıçıyo?*

³⁰Wıja dî melayki ayrê va: »Meters Meyrem, to re'hma Ellay di!*

³¹Tıdo 'hala bımanê ew jew lajek biyarê dınya. Tıdo nameyê ey Hz. İsa panê.* ³²Odo gırd bo ew êdo eyrê vajê, »Okoy kî 'heme çi serayo, no lajê eyo.« Ella, Rebbi do ey textdê bakaldê cı Dawudî serno.*

*1.24 YAR 21.1-2, HAK 13.24, İSA 1.19-20

ⁱ1.25 Nuştenda ke'hanan dî vano: »Ezdo Ellay rê şukur bıkeroy.«

*1.25 YAR 21.6-7, YAR 30.23

*1.26 DAN 8.16

^j1.27 Hz. Dawıd verdê Hz. İsay 1085 ra 'hetani 1015 'emır kerdı ew ey 40 serr ji İsraili sero padişayın kerdı. Wextdê padişayında Hz. Dawıdî dî 'hukmê İsraili veri ra bı vêşi. 'Hz. Sılêman lajê 'Hz. Dawıdî bî.

*1.27 MAT 1.16

*1.28 HAK 6.12, RUT 2.4

*1.29 LUK 1.12

*1.30 LUK 1.13

*1.31 YAR 16.11, YAR 17.19, HAK 13.3, İSA 7.14, MAT 1.21, LUK 2.21, LUK 1.59

*1.32 İSA 9.6, 2SA 7.16, MAT 20.30-31

³³Ew odo ji 'hetan u 'hetan ezbetda Yakubi^k sero 'hukumdarey bikero, soyinê 'hukumdareyda eydo nêro.«^{*}

³⁴Meyrem melayki ra pers kerd: »No seni beno? Ez hewna (weyna) camêrdiya piya nêbiya kî!«^{*}

³⁵Ey ji wuna va: »Rî'hê Ellay do bêro to ser ew qudrêtê eydo na keramat bikero. Qandê coy, no qeçeko kî tîdo biyarê dinya, êdo eyrê vajê mîvareko lajê Ellay.^{*}

³⁶Merdîma to Elizabet ji, na pireyda cîdı ayrê jew lajek do bîbo. Ayrê vatê ocaxkora, ayra qeçi nêbenê ew a nîka mengda şeşi dî 'halaya.³⁷Qandê Ellay çiyê bêçare çinyo.«^{1*}

³⁸Wexta Meyrem va: »Ez qula Rebbiya. To seni va se wa wîni bîbo mî.«
Nay sera melayke ay hetek ra avîrya.

Meyrem şîna Elizabet rê meymaney

³⁹Ba'hdê çend roja Meyrem werîşt ew kewt ray, 'ecele kerdê kî şîro koyandê Yahudiye dî ju suk.⁴⁰Wîja dî şî keyedê Hz. Zekeriyay ew sîlam dê Elizabet.⁴¹Seni kî Elizabet sîlama ay eşnawî se, qeçeko kî Elizabet pîze dî bî tîllo bî. A çeq dî Elizabet Rî'hdê Ellaya bî pîrr⁴²ew vengê veynda:

»Ceniyandê dînyay pêrîn miyan dî, Ellay tî kerda mîvarek ew oko kî pîzedê todî, o ji mîvareko!⁴³Seni, ez 'hendayê erciyayiya kî, maya Rebbidê mî amê mî hetek?⁴⁴Çîkî seni vengê sîlamda to kewt mî goş, wexta qeçeko kî mî pîze do kêfa tîllo bî.⁴⁵Werrekê to kî, Rebbi veri ra torê çî qîsey xever dayê se, to iman kerdo ina.«^{*}

Beyta Meyrem

⁴⁶Meyrem ji wuna va:

»Zerriya mîna wesfanê Rebbi dana ew^{*}

⁴⁷sayedê reynayox Ellaya ezo kêf ra perrena.

Eyrê şukur!^{*}

^k**1.33** 'Hz. Yaquv torinê 'Hz. İvraimiyo ew Ellay eyrê va nameyê todo İsrail bo. Qandê coy 'Hz. Yaquv kalikê Yahudiyo.

^{*}**1.33** DAN 2.44

^{*}**1.34** LUK 1.18

^{*}**1.35** MAT 1.18, LUK 4.18

¹**1.37** Nuştenda ke'hanan dî vano: Septuaginta, Tekvin 18.14: »Qet tewayeno qîsa Ellay xeletino.« (a, B, L, W, Y, f 1, 565, 760, 144 m)

^{*}**1.37** EYÜ 42.2

^{*}**1.45** YAR 15.6

^{*}**1.46-55** İSA 2.1-10

⁴⁸Ez qula cına kî nêbiyê tevay ra,
fına ji o hewna (weyna) ridê mî.
Neya tepiya merdimê kî bêrê dinya,
pêro do bızanê kêfê mî.

Eyrê şukur!

⁴⁹Çıki, oyo kî 'heme çi serayo,
ey mîna girweyê girdi kerdi, o mivareko.

Eyrê şukur!

⁵⁰Êyê kî eyra ters ardê xo,
re'hma eydo torindê torinandê cî sero bo.

Eyrê şukur!*

⁵¹Newe ey qolê xoyo gird da hewa.
Êyê kî xo rıdayê ew mişewreyo kî
zerrida inandı,
o mişewreya
piya Ellay ê kerdi vîrt u vîlay.

Eyrê şukur!*

⁵²Êyê kî 'hukum kenê ew
berziyê,
ê kerdi nîmzi,
êyê kî nîmziyê,
ê ji kerdi berzi.

Eyrê şukur!*

⁵³Êyê kî veyşaniyê zengineya
kerdi mirdi ew
êyê kî zengini,
dest veng peyser berdi.

Eyrê şukur!*

⁵⁴Ey fikrê xo da quldê xo Îsraili ser,
re'hma xo dê qewmdê xo ver.

Eyrê şukur!*

⁵⁵Zekî kalikandê marê wa'hd kerdo,
tım u tım İvraim

*1.47 HAB 3.18, İSA 43.3

*1.50 MEZ 103.8, MEZ 103.17

*1.51 TEK 5.15, TEK 26.8

*1.52 MEZ 75.8, MAT 23.12, YAK 4.6, YAK 4.10

*1.53 MEZ 107.9, MEZ 34.11, LUK 6.21

*1.54-55 MIK 7.20, MEZ 98.3, YAR 17.7

u ezbetda İvraimi rê, qewlê xo,
xo viri ardo.

Eyrê şukur!«

⁵⁶Meyrem 'hendê hirê menga Elizabet hetek dı mend u ba'hdo ageyrê keyedê xo.

Ellay deyayışê Ye'hya pêxemberi

⁵⁷Wextê xelsiyayışdê Elizabet ame bı ew ay jew lajek ard dinya.

⁵⁸İmbıryananê cı ew merdımanê cı eşnawıt kı, Ellay ayrê wuna re'hma gırd kerda. Qandê coy ina aya piya kêf kerdı.

⁵⁹No lajek bıbı 'heşt roje ew roja 'heştı pêro wıja amey pêser kı nê lajeki sinet kerê. Ê qayılı bi nameyê pêrdê cı Hz. Zekeryay eyanê.*

⁶⁰Labırê mara cı va: »Nê, nameyê eydo Ye'hya bo.«*

⁶¹İna va: »Çı, no name? Merdımandê to pêrn miyan dı, qe kesiya çınyo.«

⁶²Nay sera, ina pey destana pêrdê lajeki ra pers kerd kı, nameyê nê lajeki do çiçi bo? ⁶³Ey ji inara jew texteyê yazı waşt ew ey sero nuşt: »Nameyê ey Ye'hyayo.« Ê pêro 'ecêv mendi bi. ⁶⁴A çeç dı hında Hz. Zekeryay şayê fina qısey ji bıkeroy, ey hema sıfta şukur kerd ew wesfê Ellay day.*

⁶⁵Wıja dı zerriya imbrıyanandê cı gıryê ew xewf kewt pêrn pize. ^mNê meseliyê kı biyê, 'heme cadê koyandê Yahudiye dı vajıyayê.

⁶⁶Kami kı nê meseli eşnawıtê se, sero xorı xorı dışmış biyê ew vatê 'ecêv no lajek do çiçi bo? Çıkı kesi zanayê Rebbiyo Ye'hyaya piya ew o qandê gırwandê 'hekmetına avırnayo.ⁿ

Hız. Zekerya reynayışê Ellaya kı do biyamayê qandê ey beytana şukur kerdı

⁶⁷Piyê lajeki Hız. Zekerya nı'hdê Ellaya bı pırr ew nê qıseyê pêxemberey kerdı:

⁶⁸»Rebbi rê, oyo kı Ellayê ° İsrailiyo,

o ame resa ma ew qewmê xo reyna,

*1.59 YAR 17.12-13

*1.60.63 LUK 1.13

*1.64 LUK 1.20

^m1.65 Bewn Luka 1.12.

ⁿ1.66 Nuştenda ke'hanan dı vano: ... Çıkı Rebbi lajekdê Hız. Zekeryay piya bi." veya : ... Çıkı destê Rebbi"

°1.68 Namedê Ellay ra xewf girotê, qandê coy 'tayn nuştenda kı'hanan dı namê Rebbi nênuşıyayo.

- re'hımda eyrê şukur bo!*
- ⁶⁹Ey ezbetda quldê xo Dawudi ra
 jew reynayox resna ma,
 'hukmê nê reynayoxi yeno 'heme çi sera!
 Re'hımda eyrê şukur bo!*
- ⁷⁰Fekdê mıvarek pêxembera ra
 Ey marê tewr veri ra xeber daya:*
- ⁷¹Dışmenandê mara,
 êyê kî mara 'hes nêkenê,
 marê zulum kenê,
 o qayıl bî ma bireyno destandê ina ra.
 Re'hımda eyrê şukur bo!*
- ⁷²Ey kalıkdê marê re'hım u wa'hd kerdo,
 ew qewlê xoyo mıvarek qet xo vira nêkerdo,
 re'hımda eyrê şukur bo!*
- ⁷³Ey bakaldê ma İvraimi rê
 wa'hd kerdo,
- ⁷⁴⁻⁷⁵odo ma zulumdê dıřmena ra bireyno.
 Re'hımda eyrê şukur bo!
 Yani, 'hendik ma 'emır kem,
 ma bıřım bêters eyrê quley bıkıım,
 'heme heta ra teslimê ey bıım
 ey seni wařto, zeydê eya bıkıım.
 Re'hımda eyrê şukur bo!*
- ⁷⁶Ew tı oxul, oyo kî 'heme çi serayo,
 tıdo ji pêxemberê ey bê,
 tıdo Rebbi ver dı řırê,
 cırê rayan akerê.
 Re'hımda eyrê şukur bo!*
- ⁷⁷Tıdo xever bıdê qewmdê Rebbi,
 vajê, reynayena kî Ellay wa'hd kerdı bı,
 aya yena nezdi.

*1.68 MEZ 41.14, MEZ 72.18, MEZ 111.9, LUK 4.18-21, LUK 7.16, LUK 19.44

*1.69 MEZ 132.17, MAT 20.30-31

*1.70 ROM 1.2, İSA 9.1-6, MIK 5.1-3

*1.71 MEZ 106.10

*1.72 MEZ 106.45, MEZ 105.8-9, LEV 26.42

*1.74-75 TİT 2.12, TİT 2.14

*1.76 MAL 3.1, MAT 11.10, MRK 1.2

Çıkı Ella qayılo şıma gunaya ra bireyno.

Re'hımda eyrê şukur bo!*

⁷⁸Ealayê ma boll rındo ew re'hmaniyo,
ey coyra marê cor ra reynayox rıšto,
no zeydê tijiya akewto.

Re'hımda eyrê şukur bo!*

⁷⁹Na tiji roşnê xo dana 'hemın êyê
kı tari dê, êyê kı serseyda mergi mendê,
na tiji do inarê roşın bıkeroy
ray ma mısno

wuni kı ma raya sılametey bıvinê.

Re'hımda eyrê şukur bo!«*

⁸⁰Ye'hya rınd resayê biyê gırd ew fe'hmê cı ji roj ra roj vera biyê
vêsi. Ba'hdo ey xo ant cayandê isızan. 'Hetani rojo kı qewmdê İsraili
miyan dı bıvıjyo meydan ew gırweyê xo eşkera kero.*

2

Ellay deyayışê reynayox Hz. İsay ji wuna bıbi

¹Ê rojan dı, 'hukumdarê Romay Qeyzer Agustusi ^p jew ferman vet.
No ferman, pêro nê merdimê kı 'hukumdareyda ey bın dı bi.* ²Na
amordışê sıftay bı ew wexto kı wekilê Qeyzeri Qurinusi diwêldê
Sıriyay sero 'hukumdarey kerdê wexta bı.* ³Ew merdimi pêro, 'heme
şı sukda bakalandê xo kı wıja dı xo qeyd kerê.

⁴Wusıvi ji xo kerd hadre ew diyarda Galile miyan dı sukda Nasıra
ra şı diyarda Yahudiye. Wıja dı şı sukda Dawudi Betlehem. Çıkı o,
ezbeta kı kufletdê padişa Dawudi raya, a ezbet ra bı.*

⁵O waştıda xo Meyrema piya şı wıja kı xo qeyd kerê^q ew a 'hala bi.
⁶Hewna ê wıja dı bi, wextê Meyrem ame. ⁷Ay lajê xo ard dınya, lajo

*1.77 YER 31.34

*1.78 ÇIK 34.6, MAL 3.20

*1.79 İSA 9.1, İSA 9.5, İSA 42.6-7, MAT 4.16, (sılametey) LUK 2.14

*1.80 HAK 13.24-25, İSA 2.26, LUK 2.40, LUK 2.52

^{P2.1} Qeyzer Agustusi verdê Hz. İsay şeşti u hirê serri ew ba'hdê Hz. İsay ji des u
çe'har serri 'emır kerdı. Wexta o, imparatorê Romay bı.

*2.1 Êdo amoryayê kı kamo baç/vergi nêdano se bızanê.

*2.4-7 LUK 1.5

*2.4-7 MAT 2.1, YUH 7.42

^q2.5 *Qanundê Ellay* dı ju waştı zey herunda cêniye ra zanayayê.

sıftayın. O qundax kerd u axur dı arrda sımeri miyan dı rafına. Çıki inarê xan dı ca nêmend bı.

⁸Çoşmeydê wijay dı şıwaney gema bı, ina bolda dewardê xo hetek dı şew novet pawitê. ⁹Wija dı jew melaykeyê Rebbi inara aysa. A çeq dı çoşmeyê ina 'hekmetda Ellaya bı şewq ew ê boll tersay.

¹⁰Labirê melayki inarê va: »Metersê! Qandê şıma ew qandê nê qewmi pêroy mijdiyanêda mına gırd esta.* ¹¹Ewro sukda Dawudi dı reynayox Ellay, no Rebbi Mesi'ho ^{r*} ¹²Ew şımado ey no nişan ra bıslasnê: Şımado jew tuteko kı newe Ellay deyayo bıvinê, no tutek qundax kerd u ew ju arrda sımeri miyan dı ravisto.«

¹³Nê melayki hetek jufındı boligê (êlxe)melayka aysay bolli. Êkê kı azmina xızımkarê Ellayê ina wesfê Ellay dayê ew vatê:

¹⁴»Ellay rê şukur bo, 'hekmeta ey boll gırda. Merdımê kı Ella cıra raziyo ew xorê avırnayê, qandê inana sılameteya ey amê war ser.« ^{s*}

¹⁵Seni kı nê melaykey ina hetek ra avırıyay şı azmin se, nê şıwana ^t pêjewvinandê xorê va: »Hadirê, ma şım Betlehem ew wija dı bewnım, çıyo kı Ellay marê vato seni bıyo, bıvınım.«

¹⁶Şıwaney vazday şı wija, amey axur u ê di, Meyrem u Wusıviya ew ina hetek no tutek ji arrda sımeri miyan dı bı. ¹⁷İna o di ew nê melayki qandê tuteki cırê seni vato se, 'heme çi inarê va. ¹⁸Ew êkê kı wija dı bı, pêro nê qısandê şıwana rê 'ecêv mendi. ¹⁹Labirê Meyrem nê qıseyê kı eşnawitê zerrida xodı nımtı ew tim u tim nê qısa sero xori dışmış bıyê.*

²⁰Nê şıwaney peyser ageyray ew şı dewardê xo hetek.^u Çıyo kı ina eşnawito ew diyo, no 'heme çi zekı ê melayki ^v inarê vatı bı 'eyni wını bı. Qandê coy ina wesfê Ellay day ew eyrê şukur kerd.

***2.10** LUK 1.13

^r**2.11** Mesih jew mertebeyo ew me'hneyê qısada Mesihı ji reynayoxo, Rebbıyo ew wexta Qeyzerê Romay ji xorê vatê ez Mesihı.

***2.11** (Hz. Dawid) MAT 20.30-31, (reynayox) LUK 22.67, ELÇ 5.31, ELÇ 13.23, YUH 4.42, 1YU 4.14, 2PE 1.11

^s**2.14** Nuştenda ke'hanan dı vano: Merdımê kı bereketê Ellayo ina sero.

***2.14** (nıka) VAH 11.17, VAH 12.10, VAH 19.6, (sılametey) İSA 57.19, LUK 1.79, LUK 10.5-6, LUK 12.51, LUK 19.38, LUK 19.42, LUK 24.36, ELÇ 10.36, MRK 9.50, YUH 14.27

^t**2.15** Nuştenda ke'hanan dı vano: " ... merdımê u şıwana ..."

***2.19** LUK 2.51

^u**2.20** Nuştenda ke'hanan dı vano: Nê şıwaney peyser ageyray ew şı dewardê xo hetek

^v**2.20** Yaji: Melaykeyê Rebbi.

Hz. İsay sînet kenê ew name nanê pa

²¹Roja 'heşti bi ew gerek no qeçek sînet kerdayê, ina ji qeçek sînet kerdi u nameyê cı Hz. İsa na pa. Zek hewna o re'hîmda Meyrem nêkewt bî, ê melaykeyê Rebbi xora no name na bî pa.

Keyedê Ellay dı Hz. İsa deyeno oxîrdê Ellay

²²Zekı qanundê Musay dı nuştenayo: Çewresê mar u qeçekî vijay bi, hewna mar u pêrê qeçekî no qeçek berd Qudîs^w ew wîja dı da oxîrdê Ellay. ^{x*} ²³Qanundê Rebbi dı ji vano: »Ekî ju ceniyer qeçê sıftay ardo dînya ew no lajeko se, xora odo êdê Ellay bî'hesivayê.«^{*}

²⁴Neya piya ina qurbanê pakey ji tede berdi, zekı qanundê Rebbi dı nuşteyayo: »Çîtê koteri, yajî dî teney leyrê bewrana,« wîni kî na may u qeçekîya paki bê.

Simon u Hannaya reynayoxi sîlasnenê ew ey kenê eşkera

²⁵Wexta Qudîs^y dı jew mêrdek, nameyê cı Simon bî, no mêrdek rayda Ellay dı ew merdîmêdo raşt bî. Simon rî'hîdê Ellaya pîrr bî ew ey rojê reyayîşdê İsrailî pawîtê. ^{*} ²⁶Çıkî rî'hi eyrê vatî bî: »Reynayoxo kî Ellay wa'hd kerdo ew odo bêro. Tî, 'hetani ey çîmandê xoya nêvinê, tîdo nêmirê.«^{*}

²⁷Rî'hîdê mîvareki ra Simoni rê 'eyan bî ew şî Keyedê Ellay. A çeq dı Wusîv u marda Hz. İsaye ji, Hz. İsa ardî kî wîja ey bîdê oxîrdê Ellay ew 'edetê qanundê Ellay biyarê ca. ²⁸Simoni o giroto xo vera ew Ellay rê şukur kerd. ²⁹Va: »Rebbi, hînda ez şena sîlameteya bîmri, qîsaya kî to mîrê va, to a qîsa xo ardî ca! ³⁰Çıkî mî çîmandê xoya reynayîşê to dî. ³¹Ew to na reynayen, çîmandê dînyay pêroy ver dî kerd 'hadre.^{*}

³²Nê roşnî, tî rîşenê 'heme qewma rê ew qewmê xo İsrailî ji tî kenê erciyaye.«^{*}

³³Qîseyê kî, Simoni qandê^z nê qeçekî kerdi, Wusîv u marda Hz. İsaye

^w2.22 Bewn: Qudîs.

^x2.22 Nuştenda ke'hanan dı vano: ..., iyê wuja dı bîdê oxîrdê Ellay (ayet 27 teniya Hz. İsa deyeno oxîrdê Ellay).

^{*}2.22-24 LEV 12.1-4, LEV 12.7-8

^{*}2.23 *Be'hd* ÇIK 13.2

^y2.25 Bewn: Qudîs.

^{*}2.25 LUK 1.6

^{*}2.26 LUK 2.11

^{*}2.30-31 İSA 52.10, LUK 10.23-24

^{*}2.32 İSA 49.6, İSA 46.13

nê qisa rê 'ecêv mendi bi.*³⁴⁻³⁵ Simoni inarê de'heyê bereketi kerdi ew Meyrem^a rê wuna va: »No qeçek nişanê Elayo, Ellay no avirnayo kî, mîletda Îsraili miyan dî bollê cî poxda (rîdê) eyra re'hma Ellay vini kerê ew bollê cîdo jî re'hma Ellay bîvinê. Boll merdimi do ey qevul nêkerê ew neya piya zerrida kami dî çî fikir esto se odo bîvijyo tever. Torê naqor, tîdo ewladdê xorê 'hendik bîke'heryê kî, zey gordeyêdo tuj to zerri dî kuwe.«^{**}

³⁶Qudîs dî ju cenîyêda pêxember bi ew nameyê na pêxember Hanna bi. Hanna ezbetda Aşeri ra keyna Fanueli bi ew hînda boll bibi kokim. Ay gencinda xodî mêrde kerdi bî ew ba'hdê 'hewt serrana tepiya viya mendi bi.³⁷ Heştay u çe'har serriyo kî viya bi.^b Hînda qe Keyedê Ellay ra nêavîryayê, şew u roj de'hana ew bî rojeya Ellay rê quley kerdê.*³⁸ A çeç dî Hanna jî amê ina hetek ew Ellay rê şukur kerd. Êkê kî reyayîşê Qudîsî^c pawenê, ay ina pêrîn rê qalê nê lajeki kerd.*

Wusiv u Meyrema, Hz. Îsaya piya fina ageyrenê Nasıra

³⁹Wusiv u Meyrema, qanundê Rebbi dî seni emir kerdo se 'heme çî ardî ca. Ew ba'hdo Hz. Îsaya piya ageyray sukda xo, Galile miyan dî sukda Nasıra.⁴⁰ No lajek, beşna ew quweta raştî cî aya kî biye gîrd ew boll jî aqîl bî, re'hma Ellay tim u tim ey sero bi.*

Hz. Îsay dîwêş serrdê Keyedê 'Elay dî

⁴¹Wusiv u marda Hz. Îsaya, hergu serr pesax dî şiyê Qudîs.^{d*}⁴²Hz. Îsa bîbî dîwêş serre ew ina yasîfta o jî xoya piya berdi.

⁴³Ba'hdê roşaniya ê fina kewti ray kî ageyrê keye, labîrê a çeç dî Hz. Îsayo xort wîja mendi bî ew may u piyê Hz. Îsay nêzanayê kî o Qudîs dî mendo.⁴⁴Îna vatê qayê, oyo 'heciyandê bîna miyaveyn dî.

^z2.33 Nuştenda ke'hanan dî vano: ... may u Yusuf, piyê Hz. Îsay ...

*2.33 ÎSA 8.14-15, ÎSA 28.16, IPE 2.8

^a2.34 Nuştenda ke'hanan dî vano: ... Meyrem mayê cî ...

*2.34 ROM 9.33

*2.35 YUH 19.25

^b2.37 Nuştenda ke'hanan dî vano: A heştay u çîhar serri bi.

*2.37 1TÎ 5.5, MAT 6.16-17

^c2.38 Nuştenda ke'hanan dî vano: ... peyayîşê Îsrael ...

*2.38 LUK 2.25, LUK 23.51, LUK 24.21

*2.40 LUK 1.80

^dPesax: Yahudîyan dî roşanê qurbani (boyrak) bî ew no roşan wextdê Musay ra inarê mendi bi.

*2.41 ÇIK 12.1-14, ÇIK 12.15-20

Rojê 'hetani şanê pay şî ew şan dî merdîman u sîlasnayandê xo miyaveyn dî geŕay ey (cî).⁴⁵Îna o nêdi se, şewraêri ageŕay Qudis u wîja geŕayê ey.

⁴⁶Soyin dî roja hîrîn ina o kêyêdê Ellay dî di. Hz. Îsa me'hlimandê kîtava miyaveyn dî ronîşt bî, goştareya ina kerdê ew inara qîsey pers kerdê. ⁴⁷Pêro êkê kî goştareya ey kerdê, hem fe'hîmdê eyrê, hem jî cî'habê kî ey dayê inarê 'heyran mendê.

⁴⁸May u piyê ey seni kî, o tîya di se, hînda nêzana kî se kerê. Mara cî eyrê va: »Laje mî, to çî wuna mîxîl da ma? Bewn, ez u pêrdê toya boll tersayim ew 'heme ca dî geŕayim to.'«⁴⁹Ey jî inarê va: »Şîma çîçî rê 'hendî geŕayê mî? Şîma nêzanayê kî gerek ez keyedê pêrdê xodî bî?«*

⁵⁰Labîrê ina fe'hîm nêkerdî kî nê qîsana oyo se vano.

⁵¹Hîz. Îsa mar u pêrdê xoya piya ageŕa Nasîra. O ewladêndo melayim bî ew goştareya mar u pêrdê xo kerdê. Labîrê mara cî, nê gîrwey pêro zerrîda xodî nîmîti.*

⁵²Hîz. Îsa no 'hesava bî gîrd, fe'hîmê cî ew aqîlê cî, vera bî vêşî. Merdîma eyra boll 'hes kerdê ew zanayê kî Ella do eya bol gîrweyê gîrdî bîkero.*

3

Ye'hyayo Rebbî rê ray keno 'hadri (3,1-4,13)

Ye'hyayo kî waftîz keno vîjyeno werte

(*MAT 3.1-6, MRK 1.2-6, YUH 1.19-23*)

¹Hukumdareya Qeyzer Tiberyusi, serrda pancêsi miyan dî bî. Pontiyus Pilatus 'hukumdarê Yahudiye bî, welatdê Galile sero Hêrodesî, diyarda Îtureya u Trahonîtîsî dî jî birayê cî Filipusî ew

*2.49 YUH 2.16

*2.51 FÎL 2.6-8, ÎBR 5.8, EFE 6.1, KOL 3.20, LUK 2.19

*2.52 LUK 1.80

diyarda Abileni dı Lisanyasi 'hukumdarey kerdê.^e ²Kahinê en serini ji Hannas u Qeyefasiya bi. O m'hal dı, lajê Hz. Zekeryay Ye'hya hewna gema bı. Wija dı Ellay veynda ey. ³O ji hema kewt ray, şı çošmeydê rodê Yordani dı 'heme caya ra geyra ew we'hzi day.^f Merdıma rê va: »Gunayandê xora tewbe bikerê ew ageyrê rayda Ellay. Qandê coy bêrê, xo waftiz kerdış dê, no do ji nişanê tewbi bo. Çıkı Ella qayılo şıma 'ef kero ew gunayandê şımara bireyno!« ⁴Xora kıtavdê pêxember Yeşayay miyan di* wuna nuşteyayo: »Gema jewêno veyndano: Na ray 'hadre kerê, rayê kı Rebbi do bêro! Ê raya eyrê duzi kerê! ⁵Hergu dere do pırr bo, hergu kerre ew hergu qil do nızm bo. Rayê kı çewtiyê êdo raşti bê ew rayê kı çaliyê çetuniyê, êdo pe'hani bê, duzi bê! ⁶Wexta, dınya pêro do reynayışê Ellay bıvino.«*

Ye'hyayo kı waftiz keno, merdıma ra zerri ra tewbeyo wazene

(MAT 3.7-10)

⁷Şêlig ameyê Ye'hyay hetek arêvyay pêser kı, o ina awa waftiz kero. Ye'hyay ê te'hzili kerdı ew va: »Şıma, ey ezbeta marri! Kami şımarê va şımado Ellay dest ra bireyê?« ⁸Şıma qayıldê zerri ra tewbe bikerê se, wa gırwandê şımadı bıaysol! Şımayê xoya çalım kenê, çıkı şıma ezbetda İvraimi rayê, qandê coy şıma vanê qayê teva şıma nêbeno. Ez şımarê nay vaji: Nê 'siyê kı tiya, Ella şeno nê 'siya ra ji İvraimi rê ezbetêda newi vırazol! ⁹Xora torzin ji nıka ra neyayo kokdê darana. Dari pêro, dara kı mexelo rındı nêdana* ado bıbirryo ew çeviyo adiri miyan.« ^g ¹⁰Nê merdıma Ye'hyay ra pers kerd: »Wınıyo aya se, mado seni bıkim?« ¹¹Ey ji wuna va: »Dı qolıkê kami estê se, merdımı kı qe qolıka cı çınıya wa juwer bıdo ey. Ew kamo kı tenê werdê cı esto, wa

^e3.1 Yahudiye, Galile, İtureya, Trahonitis ew Abilen, nê pêro 'hukumdareyda Romay bın dı bi. Nameyê Hêrodesi Arşelaus (namêyê eyo bin Antipas yaji Antipater) bı ew nê Hêrodesi, Ye'hyayo kı waftiz kerdê o da bı kıştış, Luka 9.7 dı. Hirodiyas ji ceniya Hêrodes Arşelausi bı, labırê veri Hirodiyas ceniya Hêrodes Filipusi bı. Hêrodes Antipas boll zengin bı ew çe'har diwêla sero padişayın kerdê, Hirodêsi vatê qay kı Hz. İsa Ye'hyayo ew merg ra werışto (MRK.6.14).

^f3.3 Merdıma rê va: »Gunayandê xora tewbe bikerê ew ageyre rayda Ellay. Qandê coy bêrê xo aw ro cenê waftiz bê, no do ji nişanê tewbi bo. Ella do wexta gunayane şıma 'ef kero.« (Bewn: Matta 3.1-6, Markos 1.2-6, Yuhanna 1.19-23, Elçilerin İşleri 13.24, 19.4).

*3.4 Bewn: Hz. İsaye 40.3-5 Septuagint.

*3.6 İSA 40.3-5

*3.7 Bewn: Matta 3. 7-10.

*3.9 Nuştenda ke'hanan di vano: Dara kı mexelê cı çiniyê...

^g3.9 Bewn: Matta 7.19.

werdê xo merdimo kî veyşano eya bara kero.«¹²Te'hsildari^h ji amey bi ew qayîli bi xo waftiz kerê, ina eyra pers kerdî: »Me'hlimê ma, mado sekim?»¹³Ye'hyay inarê va: »Qanun di çendî vajiyayo se, eyra vêşî perrey megirê.«¹⁴Cendirman ji eyra pers kerdî: »Ey, mado sekim?» Cî'habê ey wuna bî: »Ne zorêna, ne ji tersaynayîşa kesi ra perrey megirê, heqo kî deyeno şîma, xorê pey eya qen'at bikerê.«

Ye'hyayo kî waftiz keno, Mesîhi mîsneno mîlet

¹⁵Zerriya na mîlet omîda bi pîrr ew xo bîxo rê va, 'ecêv no Ye'hya, reynayoxo kî Ellay wa'hd kerdo oyo?¹⁶Wexta ey 'hemîna rê va, »ezo şîma pey awa waftiz kena, labirê oyo yeno. 'Hukmê ey boll mî serayo, ez nêerciyena kî layê xamîkandê ey ji akerî. Odo şîma Rî'hdo Mîvareka ew adîra waftiz kero.*¹⁷Mîlêviya cîna desta, odo cîwîni pak kero ew sîmer u xeliya pêra avîrno. Odo xeli bero 'embarandê xo ew odo sîmerî ji, adîro kî qe hewna nêşîno, o adîr dî bîveşno.«¹⁸Ye'hyay hem nê qîsana, hem ji qîsandê binana, mîlet raştâ lerzaynayê ew mijdiyana reynayoxî dayê ina.

Gîrwey Ye'hyay qediyeno

(MAT 14.3-4 , MRK 6.17-18)

¹⁹Ye'hyay 'hukumdar Hêrodes ji te'hzîli kerdê, çîkî ey ceniya bîrardê xo Hîrodiyasi gîrot bi ew bêney hewna bol gîrweyê neheqî kerdî bi.*²⁰Qandê nê te'hzîli Hêrodesî Ye'hya eşt zîndan ew qatna neheqey nê 'heme neheqeyda xo ser.

Waftiz biyayîşê Hz. Îsay

(MAT 3.13-17 , MRK 1.9-11 , YUH 1.32-34)

²¹Wexto kî hewna Ye'hyay mîlet pêro waftiz kerdê, Hz. Îsa ji ame ew waftiz bî. Hz. Îsay de'hey kerdî ew a çeq dî azmîn avya.*²²Rî'ho

^h**3.12** 'Hukumdareya Romay wexta dest na bî Îsrailî ser ew nê te'hsildarî ji kêverde sukan dî roşaynay bi kî kamo kî qandê bezîrganî yeno suk se inando gumrîg bîdayê te'hsildarî. Labirê nê te'hsildara zekî cîrê vajîya bî merdîma ra eyra vêşî gumrîg gîrotê. Qandê coy te'hsildarî merdîma rê 'arî bî.

***3.16** Bewn: Yuhanna 1.27, Elçîlerin İşleri 1.5 u 13.25.

***3.19** Bewn: Levîlîler 18.16 u 20.21. Hêrodes'î bîrardê xo dest ra ceniya cî gîrot bi. *Qanundê Ellay* hetane bîray kesi memîro, ya ji ceniya xo nêterno se a ceniya kes ne şeno bigîro. Kitavo hirîno dî Musay nûsto. Levîlîler 18.16 ew 20.21 dî xîravîna ne gîrîwî nûsteyaya.

***3.12** Bewn: Matta 3,13-17, Markos 1,9-11, Yuhanna 1,29-34.

Mıvarek zeydê bewranda sıpiya ame cêr Hz. Îsay ser. Ew azmin ra jew vengi wuna va: »Tı lajê minê qedrê ew ez tora raziya.«*

Ezbeta Hz. Îsay*

²³Wexto kî Hz. Îsay gırwedê xodî sıfta kerdî, nezdiyê hîris serran dî bî. O lajê Wusîvi, Eli, Matati zaneyayê. Wusîv ji lajê Eli bî, ²⁴ew ezbeta eya kî şiyê teپیya, nameyê ina ji nê bi: Eli lajê Matati bî, Matat lajê Levi bî, Levi lajê Melşî bî, Melşî lajê Yanay bî, Yanay lajê Wusîvi bî, ²⁵Wusîv lajê Matityay bî, Matitya lajê Amosî bî, Amos lajê Nahumi bî, Nahum lajê Hesli bî, Hesli lajê Nagay bî, ²⁶Nagay lajê Mahati bî, Mahat lajê Matityay bî, Matitya lajê Şimi bî, Şimi lajê Yosexî bî, Yosex lajê Yoday bî, ²⁷Yoda lajê Yohanani bî, Yohanan lajê Rezay bî, Reza lajê Zerubbabelî bî, Zerubbabel lajê Şealtiyelî bî, Şealtiyel lajê Neri bî, ²⁸Neri lajê Melçî bî, Melçî lajê Addî bî, Addî lajê Kozamî bî, Kozam lajê Elmadamî bî, Elmadam lajê Eri bî, ²⁹Er lajê Yoşuay bî, Yoşua lajê Eliezerî bî, Eliezer lajê Yorimî bî, Yorim lajê Matati bî, Matat lajê Levi bî, ³⁰Levi lajê Simeonî bî, Simeon lajê Yahuday bî, Yahuda lajê Wusîvi bî, Wusîv lajê Yonamî bî, Yonam lajê Elyakimî bî, ³¹Elyakim lajê Melay bî, Mela lajê Mennay bî, Menna lajê Mattatay bî, Mattata lajê Natani bî, Natan lajê Hz. Dawîdî bî, ³²Hız. Dawîd lajê Îşay bî, Îşay lajê Obedî bî, Obed lajê Boazî bî, Boaz lajê Salmonî bî,* Salmon lajê Naxşonî bî, ³³Naxşon lajê Amminadabî bî,* Amminadab lajê Adminî bî, Admin lajê Arnî bî, Arnî lajê Hesronî bî, Hesron lajê Peresî bî, Peres lajê Yahuday bî, ³⁴Yahuda lajê Yaquvî bî, Yaquv lajê İshaqî bî, İshaq lajê İvraimî bî, İvraim lajê Teraxî bî, Terax lajê Nahorî bî, ³⁵Nahor lajê Serukî bî, Seruk lajê Reguî bî, Regu lajê Peleki bî, Pelek lajê Eberî bî, Eber lajê Şelaxî bî, ³⁶Şelax lajê Kenanî bî, Kenan lajê Arpaxşadî bî, Arpaxşad lajê Semi bî, Sem lajê Nuhi bî, Nuh lajê Lamexî bî, ³⁷Lamex lajê Metuşelaxî bî, Metuşelax lajê Hanoxî bî, Hanox lajê Yeredî bî, Yered lajê Mahalalelî bî, Mahalalel lajê Kenanî bî, ³⁸Kenan lajê Enoşî bî, Enoş lajê Setî bî, Set lajê Ademî bî ew Adem êdê Ellay bî.

*3.22 Nuştenda ke'hanan dî vano: Mezmurlar 2, 7 "... mî tî ewro xorê avıray.

*3.23 Bewn: Ezbeta Hz. Îsay, Bewn Matta 1, 1-17, qandê ferq namê ra zanitişê nêbi.

*3.32 Nuştenda ke'hanan dî vano: Sala/ Zala. Belka 1.Tarihler 2, 11 yajî Salman Rut 4, 20 dî. Bewnê: Matta 1, 4 -5.

*3.33 Nuştenda ke'hanan dî vano: Lajê Aminadab, lajê Adim, lajê Arnî, lajê ... (nuştişê seri alexandriyanê kılısî ra)

4

Hz. İsa cerbineyeno

(MAT 4.1-11; MRK 1.12-13)

¹Hız. İsa rodê Şeriyay vera peyser ame, Rı'hdê Ellaya bıbı pırr. Rı'hi, Hz. İsa 40 roj cayandê isıza ra çarna ew nê çewres roja miyan dı Şeytani o cerbına. ²Ey nê rojan pêrin dı qe teva nêwerd. Soyındê nê mi'hali dı boll bıbı veyşan. {Ba'hdê çewres rojana boll bıbı veyşan}*

³Wıja dı Şeytani eyrê va: »Ekı tı Lajê Ellayê se, na 'siyer rê vaj wa nan bo!«

⁴Hız. İsay eyrê wuna va: »Kıtavo kı Qıseyê Ellay Mıvareki tede nuşteyayê, {nuşayê} wıja dı vano: »Merdım tenya nana weş nêmaneno.«*

⁵Ba'hdo Şeytani Hz. İsa berdı cayandê berza ser ew jufındı 'heme dıwêlê nê dınyay ardi çımandê ey ver. ⁶Eyrê va: »Ez qayıla 'heme gırdey u rındeyda ciya piya, nê dıwêla pêrin bıdı destandê to. Nê pêro deyayê mı, ez ji zerriya mı kami bıwazo se şena bıdı ey.* ⁷Ekı tı xo çekerê lingandê mı ver u mirê secde bıkerê se, 'heme do êdê to bê. {Ekı tı xo lingandê mı ver dı çok kerê ew mirê secde bıkerê se} «

⁸Labırê Hz. İsay eyrê wuna va: »Mıvarek Qısandê Ellay dı vano: »Elladê xo, Rebbi ver dı xo çek 'erdı u {xo çok kı ew secde bıkı} secde bık. Bê Ellay kesi ver dı ne xo çewt kerê, ne ji de'hey bıkerê.«*

⁹Ba'hdo Şeytani o berdı Qudıs ew en diyardê Keyedê Ellaya rona, va: »Ekı tı raşta Lajê Ellayê se, xo tiya ra çek war, ¹⁰çıkı Mıvarek Qısan {Qısandê Mıvareka} miyan dı vato kı: »Ella do melaykandê xorê emir bıdo ew êdo aydarê to bê.* ¹¹Êdo to destandê xo sera bıçarnê kı, linga to 'siya nêkoyo.«

¹²Hız. İsay eyrê cı'hab da: »Ê Qısandê Mıvareka miyan dı wuna ji vajıyayo: »Tıdo Rebbi, Ellayê xo mecerbinê!«*

¹³Şeytani Hz. İsa 'heme hetiya cerbına ew demeyê ey hetek ra avırya.

*4.1-2 İBR 4.15; LUK 4.18

*4.4 *dıma* TEK 8.3

*4.6 MAT 28.18

*4.8 *dıma* YAS 6.13; YAS 5.9

*4.10-11 *ba'hde* ZEB 91.11-12

*4.12 Bewn YAS 6.16

Hz. Îsaya Galile dı (4,14-9,50)

Hz. Îsa kardê xodı sıfta keno {Hz. Îsa sıfteyê kardê xo keno}

(MAT 4.12-17, MRK 1.14-15)

¹⁴Hz. Îsa quwetdê Rı'hdê Mıvarekiya rındêna bı pırr ew peyser ageyra diyardê Galile ⁱ. Na xever 'heme ca ra bi vıla.* ¹⁵Hz. Îsa sinagoga ^j ra geyrayê u we'hzi dayê, 'hemina wesfê ey dayê ew o 'hesıvayê.

Sukda Nasıra dı Hz. Îsay ra 'hes nêkenê

(MAT 13.53-58, MRK 6.1-6)

¹⁶⁻¹⁷{Ew} No 'hesava Hz. Îsa ame Nasıra, {suka kı} cayo kı o tede bıbı gırd. Rojê şabati ^k zeydê herg fina şı sinagog. {Zek o tum şiyê, rojê şabati o fina şı sinagog} Wıja dı werışt pay kı, Qısandê Mıvareka ra şêlîgi rê bıwano ew{, jeweri ...} kıtavê pêxember Yeşayay deya {da cı} ey. Ey kıtav akerdı, kapıtıl 61.1-2 dı nê qısey wendi:

¹⁸»Rı'hê Rebbi 'heme hetiya serê mı gırot, çıki ey ez weçınaya. Ey ez rıšta kı, na mijdiyan beri merdımandê pêrşana rê. Êkê kı zindanan dı tepışteyê, wa bızanê kı êdo veradeyê ew êkê kı korıyê, çımê inando aviyê. Êkê kı zulmi bındê, ezdo ina bıreyıni,** ¹⁹ew serra kı Ellado re'hım bıkeroy, xevera na serr vıla kerı.«*

²⁰Ba'hdo kıtav qapax kerd, peyser da xızım kardê sinagogi ew ronışt. 'Heme merdımiyê kı sinagog dı bi, çe'har çımana hewnayê eyra.

²¹Ey qısan dı sıfta kerd ew inarê va: »Nê qıseyê pêxemberiyê kı şıma ewro mı fek ra eşnawıtı, ê qısey tiya miyaveyn dı şımadı amey ca herun.«

¹⁴4.14 Bewn: Luka 3.1.

* 4.14 LUK 4.18

^j4.15 *Sinagog*, cayo kı Yahudi tede Ellay rê ibadet kenê ew wıja dı xorê arêvıyenê pêser u qısey kenê. 'Edetdê Yahudiyan dı qandê çidê verdi me'hkema nêşiyê sinagogan dı heq dayê cı, umış biyê.

^k4.16 *Şabat*: No roj, rojê 'hefti sıftay bı ew wexta rojê 'hefti sıftayın, rojo ine şan ra fina 'hetani rojo şeme şan bı. No roj dı, Yahudiya bêibadeti karê nêkerdê. Kıtavdê Musay sıftayını dı, kapıtıl 1.27 ji nuştıyo.

* 4.18-19 İSA 61.1-2 ew İSA 58.6, LUK 7.22

* 4.18 (Rı'h) LUK 1.35, LUK 3.16, LUK 3.22, LUK 4.1, LUK 4.14, LUK 10.21, LUK 24.49, ELÇ 1.2, ELÇ 1.5, ELÇ 1.8, ELÇ 2.4, ELÇ 2.17, ELÇ 2.18, ELÇ 2.33, ELÇ 2.38

* 4.19 LEV 25.10

²²Qıseyê re'hmaniyê kî ina Hz. Îsay fek ra eşnawîti, pêro ê qısa rê 'heyran mendi! Qandê coy 'hemın wesfê Hz. Îsay dayê ew pêjewvinandê xorê vatê: "No lajê Wusivi niyo?"*

²³Wexta Hz. Îsay inarê va: »Ez zana şımado nıka na qısa biyarê mı viri: »Ey tıxtor veri xo weş kî! Zek ma eşnawıto, to sukda Kafernahum dı gırweyê gırdi kerdê. Ekı wınıyo se, ina tiya dı ji, sukda pêrdê xodı ji bıki!« ²⁴Labırê yeqinê şıma bêro, qe jew pêxember welatdê xodı qevul nêbiyo.*

²⁵Gerek ez şımarê tenêna vêşiyê cı vaji: Wextdê pêxember Hz. İlyasi dı azmin gêrya ew hirê serri u şeş mengi yaxır nêvara. 'Heme cayandê welati dı qıtlıxêdo bêbav bı ew wexta İsrail dı bol ceniyê viyay bi.* ²⁶Rebbi fina ji Hz. İlyas ninara qe juwer hetek nêrişt. Labırê xususi, ju cenıya viyaya kı, Yahudi niya, rişt ay hetek. Na cenı diyarda Sayda ra sukda Sarepta dı mendê. ²⁷Wextdê pêxember Elişay dı ji, İsrail dı bol nêweşê cızami bi. Ninara qe jewê cı şıfa nêdi, labırê jew mêrdeko Sırayıjo kı nameyê cı Naamano, ey tenya şıfa di.«*

²⁸Merdımê kı sinagog dı, seni nê qısey eşnawıti se 'hêrsa ra bi hari. ²⁹Tıllı bi ew 'hetani teverdê suk Hz. İsa qewırna. Kerreyo kı sero Nasıra vıraşta, berdı kı deyedê ê kerı ra Hz. Îsay çekerê war.

³⁰Labırê Hz. İsa miyaveyndê sıxleteyi ra ravêrd ew wıja ra kewt duri.*

Hız. İsa 'hukmê xo mısнено merdıma

(MRK 1.21-28)

³¹Hız. İsa ba'hdo şı diyarda Galile dı sukda Kafernahum. Rojo şabat, tiya dı ji zeydê hergı fina sinagog dı şelıgi rê we'hzi dayê.* ³²Qısanê ey merdıman sero bol kar kerdê, çıkı Hz. İsay 'hukumdê Ellaya qısey kerdê.*

³³Sinagog dı jew mêrdek bı ew 'emelê xıravi kewti bi ney zerre. No vengı qıra: ³⁴»Ey Hz. İsayo Nasırayıj, ma re'het verad! Tiye mara se

*4.22 YUH 6.42

*4.24 YUH 4.44

*4.25-26 1KR 17.1, 1KR 17.8-16

*4.27 2KR 5.1-14

*4.30 LUK 13.32-33, YUH 7.30

*4.31 MAT 4.13

*4.32 MAT 7.28-29

vanê? Tı ameyê kî ma bikişê? Ez zana tı kamê, tı Mivarekê Ellayê!«*

³⁵Hz. Îsay cını rê emir kerdî va: "Hîş, ê merdîmî verad ew bê tever!" Wîja dî, cını no mêrdek wertedê merdîman dî vîrkîna 'erd ew vîjya tever. Qe cayêdê ey jî dirbetın nêkerdî.

³⁶No şêlîg pêro bol tersa ew pêjewvînanê xorê va: »Nê seni qîseyê kî wuna 'hukum kenê! 'Hukmo gîrdo kî eydî, oyo o 'hukma 'emelandê xîravan rê emir keno ew êyê jî vîjyenê tever!

³⁷Wîni bî kî, çöşmeydê wîjyan dî 'hemîn qalê Hz. Îsay kerdê.

Hz. Îsa vîstîruwa Simoni u boll nêweşanê bîna keno weşî

(MAT 8.14-17, MRK 1.29-34)

³⁸Hz. Îsa sinagog ra avîrya ew şî keyedê Simoni. Vîstîruwa Simoni tew gîrota ew cay miyan dî kewtîya. Merdîmê kî keye dî bî, Hz. Îsay ra reca kerdî kî qandê aya tevayê bîkero. ³⁹Hz. Îsa şî hetê cenîyekera u tew qewîrnê ew tew jî cenîyeker ra vîjyê. Cenîyek a çeq dî werîşt pay u 'hemîna rê nan kerd 'hadîre.

⁴⁰Seni kî roj şî awan se, şêlîgi pêroy nêweşê xo ardi Hz. Îsay hetek. Ceni, camêrdi, ew (u) êkê kî bavet bavet nêweşin ra levayenê. Ey jî destê xo nay hergu nêweşî ser ew ê kerdî weşî. ⁴¹Ey bol merdîma ra jî 'emelê xîravî qewîrnay, nê 'emelê xîravî qîrayê ew vatê: »Tı Lajê Ellayê!« Labîrê Hz. Îsay ê te'hzîlî kerdê ew nêveradayê kî ê qîsanê xo bîqedînê. Çıkî ina zanayê, o Mesîho¹ kî wa'hd biyo oyo.*

Hz. Îsa xever beno 'heme cadê welatdê Yahudiyan

(MRK 1.35-39)

⁴²Şewraêri Hz. Îsa suk ra avîrya ew xo ant cayêdo isîz. Labîrê na mîlet geyrê ey 'hetanî o dî, ê qayîlî bî ey tepêşê ew meveradê kî o wîja ra şîro.

⁴³Labîrê Hz. Îsay inarê va: »Gerek ez na mijdiyani beri sukandê bîna rê jî ew inarê vaji 'hukmê Ellay do bêro, çıkî Ellay ez qandê coy rîştî.«*

⁴⁴Hz. Îsay no 'hesava, welatdê Yahudiyan dî çend sinagogî estê se, 'hemînan dî na mijdiyana Ellay kerdî vîla.

*4.32 MAT 7.28-29

*4.40 MRK 5.41

¹4.41 Me'hneyê Mesîhi reynayoxo.

*4.41 MRK 3.11

*4.43 LUK 11.2, MAT 4.17

5

Tellebeyê Hz. Îsay sıftayını

(MAT 4.18-22, MRK 1.16-20)

¹Hız. Îsay rojê, dolla vînderdiya kî nameyê cî Gennesareta, ay ver dî we'hzi dayê. Çoşmeydê eydî sıxletey arêvyâ pêser kî qısanê Ellay bîeşnawê. ²Doll ver dî Hz. Îsay dî teney qayıxî dî, wîhêrê cî amey bi war ew torrê xoyê masan kerdê paki. ³O nişt qayıxda Simoni ew eyra reca kerdî kî, wa cî kuwo qayıx u tenekê doll vera duri fino. Ba'hdo qayıx miyan dî ronîşt ew wiya ra sıxleteyî rê we'hzi day.

⁴Ey qıseyê xo qedinay se Simoni rê va: »Qayıxanê xo bîramê cayandê xoriya ew torranê xo çekerê aw miyan kî, şıma masey tepêşê!«

⁵Simoni eyrê va: »Begê mı, ma bişew 'hetani şewra^m xeyret kerdî ew fina ji ma nêşa teva tepêşım. Labîrê, ekî tiyê vanê torra çekerê se ezdo fina çekerî.«

⁶Nay serra ina torrê xo çekerdi. 'Hendık boll masey kewti miyan kî, torrê cî çendî caya ra dıryay. ⁷İna pey destana veynda wertaxandê xoyê bina kî, bêrê cırê yardım. Qayıxa bin ji amê ew wırna qayıxî kerdî pırrî, hında qayıxa kerdê kî aw binkewê.

⁸Seni kî Simon Petrusiⁿ no wuna dî, xo eşt lingandê Hz. Îsay ver u reca kerdî: »Rebbi, mıra duri vındî, ez merdimêdo gunakara!«^{*}

⁹Simon ew êkê kî eya piya qayıx dî bi, boll tersay bi ew 'ecêv mendi bi. Çıkî ina yasıfta (sıfte ra) 'hendayê boll masey tepîştî bi.

¹⁰Wertaxê Simoni, lajê Zebedi, Yaquv u Yuhannesiya ji boll tersay bi. Labîrê Hz. Îsay, Simoni rê va: »Meters! Neya tepiya tıdo merdîma tepêşê!«

¹¹Ba'hdo ina qayıxê xo doll ra anti 'her ser, 'heme çi wiya dî verada ew Hz. Îsay dima şî.^{*}

^m5.5 Şew masey vijyenê aw ser, qandê coy masêra şew masey tepîştê.

ⁿ5.8 No merdim, o Simono kî Hz. Îsay vıstıruwa cî kerdî weş. Bewn Luka 4.38 ew 6.14.

^{*}5.8 LUK 18.13

^{*}5.11 MAT 8.21-22

Hz. İsa jew nêweşê cızami keno weş

(MAT 8.1-4, MRK 1.40-45)

¹²Suka ra juwer dı Hz. İsa raştê jew mêrdeki ame, nêweşına cızami 'heme cayê bedendê cı girot bi. Seni kî ey Hz. İsa dî se xo çekerdi lingandê cı ver, riyê xo na 'erda ew reca kerdî: »Rebbi, ekî tî bîwazê se tî şenê mı weş kerê!«

¹³Hız. İsay destê xo kerd derg u na ey ser.^o Va, »ez qayıla tî weş bê!« Mêrdek a çeq dı nêweşında cızami ra reya.

¹⁴Hız. İsay o tembey kerdî kî kesi rê teva mevajo, labirê eyrê va: »Şo kahini hetek, wa bîvino kî tî nêweşında xora reyayê ew wa o jî testiğ kero. Ba'hdo jî zekî qanundê Musay dı nuştayayo: Qurbananê pakey bıki kî, pêro bızanê tî nêweşında xora reyayê^p.«*

¹⁵Nay sera xevera Hz. İsay veri ra vêşi bi vîla. Merdimi qelfe qelfe ameyê ey hetek kî goştareya ey bıkerê ew o nêweşına ina weş kero.*

¹⁶Labirê Hz. İsay xo ant cayandê ısıza kî de'hey bıkero.*

Hz. İsa jew nêweşê ferici keno weş

(MAT 9.1-8, MRK 2.1-12)

¹⁷Rojê Hz. İsay fina we'hzi dayê merdîma. Verni dı, Ferisiyana u alimê kıtavan^q ronışti bi, nê pêro: 'Heme sukandê Galile ra, Yahudiye ra ew Qudis ra amey bi. 'Hukmê Ellay Hz. İsay dı bî, ey jî o 'hukma şifa dayê nêweşa.

¹⁸A çeq dı çend camêrda jî, jew nêweşê ferici cınaza sero ardı wîja. Ê qayıli bi ey berê bani zerre ew Hz. İsay ver dı ronê. ¹⁹Labirê sıxletey ra ina nêşa kî ravêrê ew ey Hz. İsay hetek resnê. Qandê coy ê şî bani ser, bani sera^r qul akerdı ew cınaza nêweşi wîja ra veradê war, wertedê sıxleteyi ra Hz. İsay ver dı ronê.

²⁰Hız. İsay imanê inano kî wuna girdo di ew nay sera nêweşi rê va:

^o5.13 Yahudiya çim dı, nêweşê wınayını nam'herami bi, qandê coy kesi destê xo inana nênayê.

^p5.14 Bewn kıtavdê Musay hîrîm (Levililer) 14,4-10.

*5.14 MRK 5.43; LEV 14.2-32; LUK 17.14

*5.15 MRK 7.36

*5.16 (de'hey kerdış) LUK 3.21; LUK 6.12; LUK 9.18; LUK 9.28-29; LUK 11.1; LUK 22.39-46; MRK 1.35; MRK 6.46; ELÇ 12.5

^q5.17 Nuştayanê desti bini vano: ... ew heme neweşi ...

^r5.19 Luka vano bani sera çendî kıremiti hewaday u qul akerdı, labirê Markos 2,4 dı jî tenya vano qul akerdı.

»Ey merdim, gunayê to 'ef bi!«*

²¹Ferisiyana u alimê kıtavan fikriyayê ew va: »No kamo kî oyo wuna Ellay rê kufir keno? Bê Ellay kam şeno gunaya 'ef kero?«*

²²Labirê Hz. İsay zanayê iyê çiçi dıışmış benê ew inara pers kerdı: »Şımayê çı zerrida xodı wını dıışmış benê? ²³Şıma se vanê kes vajo: »Gunayê to torê 'ef bi«, yaji: »Werz pay ew şo?« ²⁴Labirê şımodo bıvinê, tiya 'erdi sero ji 'hukmê Lajdê Merdımı esto gunayan 'ef kero!«

Ba'hdo ageyra nêweşi ew eyrê va: »Ezo torê vana, werz pay, mitêlanê xo bıgi ew şo keye!«*

²⁵Mêrdêk çımandê 'hemına ver dı jufındı werişt pay, mitêlê kî sero kewte bı ê arêday ew şı keyedê xo. Kıştê ra ji wesfê Ellay dayê ew şukur kerdê.

²⁶Êkê kî wıja dı arêvyay bi pêser, pêro boll tersay bi, ina Ellay rê şukur kerdê ew vatê: »Ewro ma gırweyê 'hekmetını di!«

Hız. İsa veyndano te'hsildar Levi ew eya piya nan weno

(MAT 9.9-13, MRK 2.13-17)

²⁷Ba'hdo, wexto kî Hz. İsa suk ra vıjyayê jew te'hsildar di ew nameyê nê te'hsildari Levi bı.* Nê te'hsildari kêverde suk dı gumrıg girotê. Hz. İsay eyrê va: »Mı dıma bê!« ²⁸Levi ji werişt pay, 'heme çi herun dı verada ew Hz. İsay dıma şı.*

²⁹Ba'hdo Levi qandê Hz. İsay keyedê xodı de'hwetêdo gırdı da. 'Embazandê Levi verına ra boll te'hsildari ew sılasnayeyê cınê bını ji amey bı no de'hwet.* ³⁰Ferisi u alimê kıtavan miyaveyndê xodı vajıyayê, ina tellebandê Hz. İsay rê va: "Şımayê çı te'hsildarına ew merdımê kî zeydê inan gunakariyê inana wenê u şımenê?"

³¹Hız. İsay ji inarê no cı'hab da: »Merdımê kî nêweşi niyê, me'htajê tıxtori ji niyê, êkê kî nêweşiyê xora ê me'htajiyê. ³²Ez qandê merdımandê raştana nêameya, labirê, êkê kî gunakariyê ew peyê xo kerdo Ellay, xora ez ameya kî veyndi ina ê tewbe bıkerê.«*

* 5.20 MRK 2.5

* 5.21 MEZ 130.4

* 5.24 YUH 5.36

* (te'hsildar/ma'hmurê gumregi) 3.12MAT 8.21-22

* 5.28 MAT 8.21-22

* 5.29 MAT 9.10

* 5.32 LUK 19.10

Persê roje tepîştî

(MAT 9.14-17, MRK 2.18-22)

³³Ferisiyan u alimandê kîtavana fina eyra pers kerdi: »Tellebeyê Ye'hyay rew rew roje tepêşenê ew boll de'hey kenê, tellebeyê ma ji wîni kenê. Labîrê tellebeyê toyê wenê ew şîmenê!«

³⁴Hz. Îsay inarê wuna va: »Hendik zamayo meymanandê veyvi miyaveyn dî, şîma şenê meymana rê vajê roje tepêşê?«³⁵Xora wext nezdiyo, zama do ina miyaveyn ra bigêryo. Êdo wexta, ê rojan dî roje tepêşê.«

³⁶Hz. Îsay inarê na mesel ji va: »Qe kes, çînado newe ra lete nêcîkeno ew eya çînayê ke'hani pine nêkeno, ekî wîni bikero se, çînayo newe ji 'hermiyeno ew pineyo newe ji qe umîşê ke'hani nêbeno.

³⁷Ew qe kes ji, şeraba tezi meşkandê ke'hana nêkeno, ekî wîni bikero se şeraba tezi şerabo newe meşkan teqnenno, wexta şerab rîjyena ew meşki ji diryenê. ³⁸Nê, kes do şeraba tezi dekero meşkandê newa!^s

³⁹Ew qe jew merdîm, ekî şeraba ke'han (vînderdî) şîmito se, ey dîma hînda newedê cîra nêwazeno. Odo vajo: >No ke'han (vînderdî) rîndo.<<

6

Hz. Îsa u rojê şabati

(MAT 12.1-8, MRK 2.23-28)

¹Jew rojê şabati, Hz. Îsa u tellebandê xoya 'erda miyan ra ravêrdê. Tellebanê cî qota xeli cîkerdê, dîstandê xo miyan dî pîroşnayê ew teneyê cî werdê.*^{*}

²Wîja dî 'hevê Ferisiya inarê va: »Çiyî kî qanundê Ellay dî rojo şabat tometo, şîmayê çî ey kenê?«^{*}

³Hz. Îsay inarê cî'hab da: »Wîniyo se şîma nêwendo kî Hz. Dawîdî se kerdo? Wexto kî 'embazandê xoya piya bî veyşan:«^{*} ⁴Hz. Dawîd şî

*5.34 MAT 9.15

^s5.38 Çîkî şeraba tezi kew kena ew meşkanê ke'hana teqnenno.

*6.1 TEK 23.25-26

*6.2 ÇIK 34.21

*6.3-4 ISA 21.2-7, LEV 24.5-9

Keyedê Ellay zerre ew nano mîvarek girot. Nano kî bê kahina kes nêşeno buro, hem bixô ê nani ra werd hem jî da 'embazandê xo.«
⁵Ba'hdo jî inarê va: »Lajê Merdîmî ¹ wîhêrê rojdê şabatiyo jî ew o qerar dano no roj dî kes şeno çîçî bikero.«

Hî. Îsa rojê şabatê jew mêrdeki keno weş

(MAT 12.9-14, MRK 3.1-6)

⁶Jewna rojdê şabati dî Hî. Îsa şî sinagog ew merdîma rê qîsey kerdê. Wîja dî jew mêrdek destê cî teva nêtepiştê.* ⁷Alimê kıtavan u Ferisiyana jî, me'hney ge-rayê kî Hî. Îsay neheq kerê. Qandê coy çimê ina tîm Hî. Îsay sero bî, ina vatê hele odo rojê şabatê kesi weş kero, nêkero.

⁸Labîrê Hî. Îsay zanayê iyê çîçî dîşmiş benê. Ey no mêrdeko kî destê cî nêtepiştê, eyrê va, »werz pay ew bê vernî!« No mêrdek jî werişt pay ew ame werte dî vînderdî.

⁹Noqor Hî. Îsay alimandê kıtavan u Ferisiya rê va: »Ezo şimara pers kena, qanundê Ellay dî, rojê şabatê kes girweyo rînd bikero raştâ, yajî girweyo xîrav? Ganê jew merdîmî bireyno, yajî ê merdîmî verado bîmîro?«

¹⁰Ey çimê xo 'hemina sera çarnay u ba'hdo nê mêrdeki rê va: »Destê xo derg kî!« Ey jî wîni kerd ew destê cî fîna bî weş.

¹¹Nê alimê kıtavan u Ferisiyana 'hêrsa ra qudirme bî. Ew xo miyaveyn dî mişewre kerdê kî, Hî. Îsay rê çî xîravey bikêrê.*

Hî. Îsa xorê dîwêş wekîlî weçînenî

(MAT 10.1-4, MRK 3.13-19)

¹²Ê rojan dî, Hî. Îsa şî jew kerri ser kî de'hey bikero. Şewê 'hetani şewra de'hana Ellaya qîsey kerdî.*

¹³Roj akewt se ey tellebeyê xo veynday xo hetek, nîna miyan ra xorê dîwêş merdîmî weçînay, ew inarê va şîma wekîlê mînê.*

¹⁴Nameyê nîna wuna bî:

Simono kî, Hî. Îsay va nameyê to neya tepiya Petruso ^u

¹6.5 Hî. Îsay jew jew cadî xo bixô rê vatê *Lajê Merdîmî*. Bewn Hî. Daniel 7.13.

*6.6-11 MRK 2.27-28

*6.11 YUH 7.1

*6.12 LUK 5.16

*6.13 LUK 9.10; LUK 11.49; LUK 17.5; LUK 22.14; LUK 24.10; ELÇ 1.2; ELÇ 1.21-22, ELÇ 1.26; ELÇ 2.42

^u6.14 Me'hneyê Petrusî Yunankî dî 'siya gîrda.

ew birayê ey Andreas,
Yaquv,
Yu'hennes,
Filipus,
Bartolomes,
¹⁵Mattas,
Tomas,
lajê Alfey Yaquv,
Simono kî, leqemê cî welat 'heskerdoxo,
¹⁶lajê Yaquvi Yahudas ew
Yahudas Îsqaryot, oko kî ba'hdo Hz. Îsay rê bêbextey keno.*

WE'HZÊ KI KAŞA DEYAYÊ (6,17-49)

Şêlgo kî goştareya we'hza kerdê, wekili, tellebey ew qewmî ra bî
(*MAT 4.23-25, MAT 12.15-16, MRK 3.7-12*)

¹⁷Hız. İsa wekilandê xoya piya kaş ra ame war. Cayêdo duz dî, xeylê tellebeyê cî arêvyay bî pêser. Ew bînina, 'heme cadê Yahudiye ra, Qudîs ra ew çöşmeydê dengîzi ra jî sukandê Tirus u Sidon ra, boll merdîmî amey bî wîja.

¹⁸Ê qayîlî bî goştareya Hz. İsay bîkerê ew o nêweşîna ina weş kero. Merdîmê kî cîni kewtî bî miyan, Hz. İsay ê jî cîna ra reynay. ¹⁹Şêlîgî pêroy xeyret kerdê kî destê xo Hz. İsayê nê, çîkî eyra quwetê ameyê ew ê pêro kerdê weşî.*

Kam do kêf bîkero ew kam do bîke'hriyo

(*MAT 5.1-12*)

²⁰Hız. İsay çîmê xo sıxleteydê telleba sera çarnay u wuna va:

»Werrekê şîma, ey feqîrî!

Çîkî şîmado axret dî Ellaya piya bê.*

²¹Werrekê şîma, êkê kî nîka veyşaniyê!

Ella do şîma mîrdî kero.

Werrekê şîma jî, êkê kî nîka bermenê!

Şîmado nezdi ra bîwiyê.*

*6.14-16 ELÇ 1.13; YUH 1.40-44

*6.19 MAT 9.20

*6.20 YAK 2.5

²²Qandê Lajdê Merdîmi, çım'hal kî merdîma şîmara 'hes nêkerdî ew şîma xo miyaveyn ra qewırnayê. Şîma xora cêr diyê ew botan çekerdî şîma ser se, wexta werrekê şîma!*

²³Rojo kî nê girwey wuna bi, kêf ra xo tîllo kerê! Çıkî Ellay hetek xelata şîma gırda. Xora kalikanê ina ji pêxembera rê wîni xıravîn kerdî.*

²⁴Labırê wax şîma zengina rê!

Çıkî şîma xora kêfê xo kerdî.*

²⁵Wax şîmarê, êkê kî nîka mırdayê!

Şîmado veşani bîmanê.

Wax şîmarê, êkê kî nîka wıyenê!

Çıkî şîmado bîbermê ew bilevayê.*

²⁶Wexto kî merdîma pêrın wesfê şîma day, wax bî şîmarê! Çıkî kalikanê ina ji pêxemberandê zuraya rê wuna kerdî.«*

Dışmenandê xora 'hes bikerê

(MAT 5.38-47, MAT 7.12)

²⁷»Êkê kî goştareya mî kenê, ezo şîmarê vana: Dışmenandê xora 'hes bikerê, êkê kî şîmara 'hes nêkenê, inarê hewlîn bikerê.* ²⁸Êkê kî şîmarê ne'hlet kenê, şîma inarê de'heyê bereketî bikerê ew kam kî şîmarê xıravîn keno, ina pêrın rê de'hey bikerê.

²⁹Ekî jewerî sila dê to gum ro se, wexta guma xoya bin ji hetê cına kî. Çım'hal kî jewerî çakêtê to girot, wexta qolîka xo ji bîdî cî.*

³⁰Kesê tora tevayê wazeno se, ey bîdî cî ew kesê tora tevayê geno se, ey peyser mewaz.

³¹Qandê xoya şîma merdîma ra çiçi pawenê se, şîma ji merdîma rê wîni bikerê.

³²Êkê kî şîmara 'hes kenê, şîma inara tenya 'hes bikerê se şîmayê Ellay ra çiçi pawenê? Xora gunakari ji 'embazandê xora tenya 'hes kenê.* ³³Ekî êkê kî şîmadî rındiyê şîma ji inandı rındiyê se, şîmayê

* 6.21 VAH 7.16-17; YER 31.25; MEZ 126.5; İSA 61.3

* 6.22 MAT 5.11; MAT 10.22; MAT 24.9; YUH 15.18-19; YUH 16.2; ELÇ 5.41; IPE 4.14

* 6.23 MAT 5.12

* 6.24 MAT 19.23-24; YAK 5.1

* 6.25 İKO 4.8

* 6.26 YAK 4.4; YER 5.31

* 6.27-28 MAT 5.44

* 6.29 ROM 12.17

* 6.32-34 LUK 14.12-13

Ellay ra çı hewlin pawenê, xora gunakari ji wîni kenê. ³⁴Şımayê Ellay ra çı hewlin pawenê? Ekî şımayê tevayê danê kesi se, şıma zanê kî şımado 'hetani quruştê cı peyser bigirê? Xora gunakari ji pêjewvinandê xorê wuna kenê.

³⁵Nê, şıma dîşmenandê xora 'hes bıkerê! Hewlin bıkerê ew şıma tevayê danê kesi se ey peyser mepawê! Wexta xelata şımado gırdı bo ew oko kî 'heme çı serayo şımado qeçê ey bê. Çıkı o, merdımandê nankoran u xırava rê ji re'hım keno.«

Kesi me'hkum mekerê

(MAT 7.1-5)

³⁶»Zek piyê şıma re'hmaniyo, şıma ji re'hmani bê!

³⁷Jewnay me'hkum mekerê kî, Ella ji şıma me'hkum nêkero. Şıma kesi rê lome mekerê kî, şımarê ji lome nêbo.

'Ef kerê kî, şıma ji 'ef bê.* ³⁸Bıdê kî, Ella ji bıdo şıma ew Ella vêşî vêşî dano. Qandê coy, şıma peymite ra vêşî bıdê kî Ella ji wîni bıdo şıma.«*

Ekê kî xo rıdyaye qandê inana qıseyê Hz. İsay

(MAT 7.3-5, MAT 15.14-25)

³⁹Hız. İsay inarê na mesel ji va:

»Jew korı nêşeno kî ray jewna korri mısno, ekı nay bıkerı se wırna piya gunenê çal çalro.* ⁴⁰Jew tellebe ji me'hlimdê xo sera niyo ew çendı bımisı, çım'hal kî heme çı mısı, odo zeydê me'hlimdê xoya bo.*

⁴¹Qırşo kî bıradê to çım dı, çı tiyê ey vinenê ew çı tiyê mertaga kî çımdê toda ay nêvınenê? ⁴²Hendı mertaga gırda kî çımdê todı hewna tiyê ay nêvınenê ew tı seni bıradê xorê vanê: »Bê tiya, ez ê qırşı çımdê tora veji.« Tı diriyê, veri mertaga kî çımdê todı tı ay vej, wexta qenê tı şenê rındı bıvınê ew çımdê jewnay ra qırşı vejê!«

*6.35 LEV 25.35-37

*6.37 MAT 6.14-15

*6.38 MRK 4.24

*6.39 MAT 15.14

*6.40 MAT 23.8-10; YUH 13.13-16

Dar u meywiya

(MAT 7.16-20, MAT 12.33-35)

⁴³»Dara rındı mexelo xırav nêdana ew dara xırav ji mexelo rındı nêdana. ⁴⁴Dara rındı kes mexeldê cıra sılaseno. Kes nêşeno kî teliya ra encılı cıkero ew perçına ra ji engur arêdo.

⁴⁵Merdımo rındı gırweyê rındı keno, çıkı zerrida eydı rındey esta. Labırê merdımo xırav gırweyê xıravi keno, çıkı zerrida eydı xıravey esta. Zerrida kesi dı çiçi esto se fekê kesi ji ay vano!«

Mesela himdê bani

(MAT 7.21-27)

⁴⁶»Zek ezo şımarê vana şımayê wını nêkenê se, hında şımayê çı mırê vanê »Rebbi, Rebbi?«^{**}

⁴⁷Kam kî ame mı hetek, qıseyê mı eşnawıtı ew goştareya qıсандê mı kerd se, ez şımarê vaji o merdım kami maneno? ⁴⁸O merdım, jewêno kî keno ban vırazo, himê bani rındêna xorı keneno ew dırami sero vırazeno. Wını kî, sêl yeno ji nêşeno kî nê bani ca ra bıluno. Çıkı himê bani cadê saxlemi sero vırašto.

⁴⁹Noqor merdımo kî qıseyê mı eşnawıtê, labırê goştareya qıсандê mı nêkerdo. O merdım ji, jewêno kî ban vırazeno labırê bani bêhim ew wıniki 'erdi sero vırazeno ey maneno. Sêlê yeno se banê ey damış nêbeno, jufındı herunda xodı rıjyeno ew beno xırave.«

7

Îmanê yüzbaşidê Kafernahumi

(MAT 8.5-13; YUH 4.46-53)

¹Hız. İsay nê qısey pêro şêlgi rê kerdı, ba'hdo şı Kafernahum. ²Wija dı jew yüzbaşı ^v bı ew no yüzbaşı Yahudi nêbı. Jew xızımkarê nê yüzbaşı ji cırê boll qedır bı, labırê no xızımkar mergi fek dı gıran nêweş bı.

³Seni kî nê yüzbaşı xevera Hız. İsay eşnawıt, Yahudiya ra çendı merdıme pılı rışti ey hetek kî, eyra reca bıkerê ew o bêro xızımkarê

*6.46-49 MAT 7.21

*6.46 MAL 1.6

^v7.2 No yüzbaşıyê eskerdê Romay bı.

cı bireyno.

⁴Nê camêrdi amey Hz. Îsay hetek, eyrê boll laki kerdî ew va: »No merdım erciyeno, tı reca ey qevul kerê. ⁵Çıkı o qewmdê mara 'hes keno ew nê sinagogê ma ji ey day vırašten.«

⁶Hz. Îsa inana piya şı. Labırê Hz. Îsa hewna keyedê ey nêresa bı, nê yüzbaşı 'embazê xo rışti vera ey ew va, »şırê vajê, Rebbi reca kena eziyet mew, ez 'hend erciyaye niya kı tı bêrê keyedê mı, ⁷xora qandê coy mı gırış nêkerdı kı bêri to hetek. Tı ju qısa vajê beso, a qısa to xızımkarê mı reynena! ⁸Ezo ji emri bındı ew emirdê mıdı ji eskeri estê. Ekı ez jeweri rê vana: »Şo!« O şıno. Ekı jewnay rê vana: »Bê!« O ji yeno ew çım'hal kı ez xızımkarê xorê vana: »Ney bıki!« O ji keno.«

⁹Hz. Îsay kı nê qısey eşnawıtı, imandê yüzbaşı rê 'ecêv mendı. Sıxleteyo kı Hz. Îsay dıma ameyê, Hz. Îsay xo açarna hetê inana ew wuna va: »Ezo şımarê vana, no imano winayın, hewna mı İsraili miyan dı ji nêdi!«

¹⁰Merdımê kı yüzbaşı rışti bi, ageyray keye kı xızımkar bıyo weş.

Hz. Îsa jew xortê merdı gan dano cı

¹¹Ba'hdo Hz. Îsa şı sukda Nain. Tellebeyê ey, camêrdi, cenı ew xeylê şêlig ji ey dıma bı. ¹²Labırê ê kı amey kêverde suk hetek, a çeç dı suk ra cınaza jew merdımi ardê tever kı berê mezal kerê. Merde lajê ju cenıyerda viya bı ew jewek bı. Suk ra sıxleteyê do boll ji cenıyekera piya bı.*

¹³Rebbi seni kı na cenıyek di, zerriya cı ay veşê ew ayrê va: »Mebermi!«

¹⁴Ba'hdo şı hetê cınazaya ew destê xo na cınaza ser, wexta êkê kı cınaza wegırota, herunda xodı vınderdi. Hz. Îsay merdı rê va: »Tı xorto, ezo torê emır kena: Werz pay!« ¹⁵Wexta merdı xo kerdı raşt u qısey kerdı, ew Hz. Îsay o peyser da marda cı.*

¹⁶Pêro tersa ra bı wışki, ina Ellay rê şukur kerdı ew veynda: »Miyaveyndê mara pêxemberêdo gırdı vijya! Ew Ella bıxo ame paştê bıdo qewmdê xo!«*

¹⁷Na xevera gırwandê Hz. Îsay, 'heme cadê Yahudiye dı ew welatê kı çoşmeydê wıjay dı ina pêrın ra bı vıla.

*7.12 1KR 17.17

*7.15 1KR 17.22-23

*7.16 (pêxember) MAT 21.11; MRK 6.15; LUK 7.39; LUK 24.19; YUH 6.14; LUK 1.68

Ye'hyayo kî waftiz keno Hz. Îsay ra pers keno

(MAT 11.2-6)

¹⁸Tellebanê Ye'hyay ji nê girweyê kî biyê pêro resnay Ye'hyay. Nay sera Ye'hyay veynda dî tellebandê xo ¹⁹ew ê rîştî Rebbi hetek kî, eyra pers kerê vajê: »Oko kî do biyamayê, rašta tiyê, yaji mado jewnay pîpawim?«

²⁰Nê tellebey wîna amey Hz. Îsay hetek ew eyrê va: "Ye'hyayo kî waftiz keno ma rîştîm kî tora pers kîm: >Oko kî do biyamayê, rašta tiyê, yaji mado jewnay pîpawim?«

²¹A çeq dî Hz. Îsay boll nêweşi ew êkê kî ezîyet ancenê ê kerdi weşi. Merdîmê kî cîna tepîştê, ê merdîmî cîna ra reynay ew çîmê boll korran ji fina kerdi roşni.

²²Tellebandê Ye'hyay rê va: »Şîma tiya çîçi eşnawî ew di se, şîrê nîna Ye'hyay rê vajê: Korriyê vînenê, ferciyê pay şînê, nêweşê cîzamiyê benê weşi, kerriyê eşnawenê, merdeyê werzenê ew feqîrê mijdiyana Ellay eşnawenê. ^{w*} ²³Kamo kî mîra nêka'heryeno, werrekê ey!«

Hz. Îsa qalê Ye'hyay keno

(MAT 11.7-19)

²⁴Tellebeyê Ye'hyay wîja ra avîryay şî se, Hz. Îsay sîxleteyî rê qalê Ye'hyay kerdi:

»Wexto kî şîma şîyê gem Ye'hyay hetek, şîma çîçi pawîtê? Şîma vatê qayê şîmado jew qamişê bîvînenê kî oyo va dî şaneyeno? ²⁵Yaji vajê, şîma şîyê çîçi bîvînenê? Şîma qayîlî biyê jewerî çînado bîrîzîmîna bîvînenê? Şîma zanê, merdîmê kî çînayo wîni vay danê xora ew wariyeyî miyandê, ê wînîni koşkan dî benê! ²⁶Vajê şîma çîçi pawîtê? Jew pêxember? Wîniyo se ez şîmarê nay vaji: O pêxemberî serayo!

²⁷Bewnê kîtav dî, qîseyê Ellay mîvarekî qandê eya se vanê: >Bewn ezo xeverdarê xo to vernî ra rîşena kî, o torê raya 'hadrey kero.« ^{* 28}Ez şîmarê vaji: Yeqînê şîma bêro 'heme, êkê kî cenîyer ra biyê, îna miyan dî Ye'hyay sera kesna çînyo. Labîrê nay bîzanê, jewêno kî 'hukumdareyda Ellay do ew en werdikeko, hewna o Ye'hyay ra ji serayo.

²⁹Qewmî pêroy, wexto kî qîseyê Ye'hyay eşnawîti, 'hetani

^w7.22 Bewn Hz. Îsaya 61.1.

*7.22 MAT 11.5

*7.27 Bewn MAL 3.1, LUK 1.76

te'hsildarandê cı, Ellay ver dı gunakareya xo qevul kerdı bi ew amey bi Ye'hyay hetek u xo waftiz kerdı bı.**³⁰Ferisiyan u alimanê kıtavan tenya reynayışê Ellay qevul nêkerdı bı ew qandê coy ji waftiz nêbi bi.

³¹Ez vaji merdımê nıkay zeydê çıçiyayê? Yaji çıçi manenê? ³²Nê zeydê qeçikanayê, qeçekê kı çarşu dı cadê mezati dı ronıştê ew pêjewwinandê xorê vanê: >Ma luli cenê, şıma kay nêkerdı ew ma lori kerdı, şıma nêbermayê!<

³³Ye'hya ame, nan nêwerdı ew şerab nêşımit. Şıma eyrê vanê: >Cımino.<**³⁴Noqor Lajê Merdımı ame werdı ew şımit, şıma eyrê ji vanê: >Hel bewnê, no nefsız ew no serxoş, 'embazê te'hsildaran u gunakarano!< ³⁵Labirê êkê kı zerrıya cı 'hekmeta Ellay rê akerdıya, ina pêrın dı 'hekmeta Ellay do bıayso.<<

Hız. İsa, Ferisi ew cenıya gunakar

³⁶Jew Ferisi Hız. İsa de'hwet kerdı keyedê xo kı piya nan burê. Hız. İsa şı keyedê ey ew sıfre dı ronışt.*

³⁷Sukta nê Ferisi dı ju cenıyêda gunakar bi ew 'hemına zanayê a gunakara. Seni kı nay eşnawıt Hız. İsa nê Ferisi rê biyo meyman, ay ju şuşa ruwenê lewanti girot u amê keyedê Ferisi.*³⁸Hız. İsay pey ra amê, lingandê ey ver dı çok bi u bermê ew 'hersê çımandê ay rıjyay lingandê Hız. İsay ser. Nay sera ay pordê xoya lingê Hız. İsay kerdı wışki, lewi nay lingandê Hız. İsay ew ruwendê lewantiya lingê Hız. İsay ruwen kerdı.

³⁹Ferisiyo Simoni kı Hız. İsa de'hwet kerdo keyedê xo, xo bıxo rê va: »Eki no merdım raşta pêxember biyayê, eydo bızanayê aka kı destê xo nana eya kama! Gerek ey bızanayê na cenıyêda xırava.«*

⁴⁰Wıja dı Hız. İsay eyrê va: »Simon, gerek ez torê tevayê vaji!<<

Simoni va: »Vaj me'hlimê mı!<<

⁴¹Hız. İsay va: »Dı merdımı jew faizci rê benê deyndari, êdê jeweri pansey tene perreyo simino ew êdê bini ji pancas teneyo. ⁴²Nê wırdına ji pêrşanê ew nêşenê deyno xo bıdê. Qandê coy no faizwer

*7.29-30 MAT 21.32

*7.29 LUK 3.7; LUK 3.12

*7.33-34 MAT 9.14

*7.33 LUK 1.15

*7.36 LUK 11.37; LUK 14.1

*7.37-38 MRK 14.3

*7.39 LUK 7.16

(faizci) deynê wırdına ji cırê hive keno. Ninara kanci deyndar do faizci ra boll 'hes bıkeroy?»*

⁴³Simoni cı'hab da: »Ez vana oko kı deynê cı vêşî bı.«

Hız. İsay va: »Tı raşt vanê.«

⁴⁴Hız. İsa ewna ceniyeker ra ew Simoni rê va: »Tiyê na ceniyer vinenê! Ez ameya torê meymaney, to aw mı nêdê kı ez linganê xo bışıwi, labirê na ceniyer, lingê mı 'hersandê xoya şiti ew pordê xoya ji kerdi wışki.* ⁴⁵Ez ameya, to lew mına nêna, labirê zeki ez ameya kı aya lew nana lingandê mına. ⁴⁶To ruwen serredê mıra nêsawıt, labirê na ceniyer, ruwenê lewantiyo kı vayo, o sawıt lingandê mıra.

⁴⁷Ez torê vaji: Gunayê cinê bolli ayrê 'ef bi. Qandê coy aya 'hendayê boll qedır dana mı ew mıra 'hes kena. Kamo kı gunayê cinê tayni cırê 'ef biyê, o tayn qedır dano kesi ew tayn 'hes keno.«

⁴⁸Ba'hdo Hız. İsay ceniyeker rê va: »Gunayê to torê 'ef bi!«*

⁴⁹Meymananê bina pêjewvinandê xorê va: »No seni merdımı kı, oyo gunayan ji 'ef keno?»

⁵⁰Labirê Hız. İsay ceniyeker rê va: »İmanê to tı reynaya, sılameteya so!«*

8

Mijdiyana Ellay deyena 'heme cadê Galile ew êkê kı tum Hız. İsay piya bi

¹Ba'hdo Hız. İsa na suk ra, a suk ew na dew ra, a dew geyra. Ey mijdiyana 'Hukumdareyda Ellay 'heme ca ra kerdi vıla.

Dıwês wekilê Hız. İsay ²u çend ceniyê kı Hız. İsay cına ra ew nêweşey ra reynay bi, ê ji tum Hız. İsay piya bi. Nê cenî, Meyrema Mecdelija kı Hız. İsay cıra 'hewt teney cını veti bi,* ³ceniya Kuzay Yuhanna, Kuza serukarê Hêrodesi bi. Suzanna ew bêina boll cenî tum Hız. İsay piya bi. Nina dest ra çendı kı ameyê se, Hız. İsa u dıwês wekilandê cırê xızımkaşey kerde.

*7.42 MAT 18.27

*7.44 YAR 18.4; 1Tİ 5.10

*7.48 MRK 2.5

*7.50 LUK 8.48; LUK 17.19; LUK 18.42; ELÇ 3.16; MAT 8.13

*8.2-3 LUK 23.49; LUK 23.55-56; LUK 24.10; MRK 16.1; YUH 19.25; ELÇ 1.14

Mesela toxîmi

(MAT 13.1-9, MRK 4.1-9)

⁴Wexto kî 'heme suka ra qelfe qelfe şêlig pêdîma ameyê Hz. Îsay hetek ew sixleteyê do gîrd çöşmeydê eydî arêvyaya pêser, Hz. Îsay inarê na mesel va:

⁵»Jew cîtêr şî toxîmê xo bîkaro. Teneyê toxîmiyo kî ey karî, ê teni ra 'hevêyê cî kewt ray ser. Ray sero pay bî ew miçîka xorê werd. ⁶'Hevêyê cî kewt dîrami ser u wîja dî ruwa, labîrê 'erddê cîdî nekme çînêbî qandê coy bî wişk. ⁷'Hevêyê cî ji kewt teliya miyan, teliyana piya ruwa ew teliya o 'fetîsna. ⁸Noqor o binê cî kewt 'herda rîndî ser, ruwa ew se fin vêşî mexel da.«

Ba'hdê nê qîsana Hz. Îsay veynda va: »Goşê kî rîndî eşnawênê, kami dî estê se wa bîşnawê!«^x

Hz. Îsa mesela toxîmi tellebandê xorê keno eşkera

(MAT 13.10-23, MRK 4.10-20)

⁹Ba'hdo tellebanê Hz. Îsay me'hneyê na mesel pers kerdî. ¹⁰Hz. Îsay ji inarê va: »'Hukumdareya Ellay zanayen, sîrrê ay şîmarê deyayo, labîrê ê binarê ezdo meselana vaji. Wîni kî ê bewnê ji mevinê ew ê bîşnawê ji fe'hîm mekerê.*

¹¹Me'hneyê mesel noyo:

Toxîm qîseyê Ellayê, Mijdiyana Ellaya. ¹²Toxîmo kî kewto ray ser: Merdîmê kî eşnawênê, labîrê Şeytan yeno toxîmo kî karyayo zerrida ina, ey geno beno kî ê 'emel mekerê ew merreyê.

¹³Toxîmo kî kewto dîrami ser: Merdîmê kî eşnawênê, kêfa nê qîsan genê zerrida xo, labîrê riçe nêtefşenê. Demeyê 'emel kenê nê qîsan ew çîm'hal kî cerbneyay se iman ra kewnê. ¹⁴Toxîmo kî kewto teliya miyan: Êkê kî nê qîsa eşnawênê, labîrê nê qîsey qax u qesavat, zenginey u kêfdê nê dînyay miyandî fetîsyenê ew mexelê cî biyaye nêbeno.*

¹⁵Noqor toxîmo kî kewto 'herda rîndî ser: Ê ji êkê kî qîsa eşnawênê, zerri ra wazenê ew nê qîsan genê zerrida xodî nimnenê. Nê wînayîni sevra damîş benê ew mexel danê.«

^xKamo kî aqîlo, wa nê qîsan rîndena xo qur fîno.

***8.10** MRK 4.12

***8.14** 1TÎ 6.9-10

Goştarey kerdış ew jewnay rê vatış

(MRK 4.21-25)

¹⁶»Qe jew merdım çıla fineno cı u serê cı qapax keno, yaji çiler beno sediri bindi roneno? Tew odo vera cado berza rono kı kam bêro zerre se roşni bivino.*

¹⁷Tevayêno kı miyanikiyo ew eşkera nêbiyo çınyo, çıyo kı nêzaneveno odo bızaneyo ew bivıjyo roşın.*

¹⁸Qandê coy rındêna xeyal bikerê kı, şımayê rašta goştarey kenê nêkenê! Çıkı kami dı esto, 'hevêna do boll cı deyo. Noqor kamo kı tede çınyo ew o vano qayê tede esto, ey dest ra odo ji bigêryo.«

Merdımê Hz. İsay

(MAT 12.46-50, MRK 3.31-35)

¹⁹Maya Hz. İsay u bırandê cına amey bi ey bivınê, labırê sıxletey ra ina nêşa kı bêrê hetê eya. ²⁰Wıja dı xever deyê Hz. İsay va: »Maya to u bırandê toya, iyê tevera pawenê ew qayılê to bivınê.«

²¹Hız. İsay inarê va: »Êkê kı Qısanê Ellay eşnawenê ew anê ca, maya mı u bırayê mı iyê.«*

Hız. İsa fırtene vındarneno

(MAT 8.23-27, MRK 4.35-41)

²²Hız. İsa rojê tellebandê xoya piya nışt ju qayıx u inarê va: »Hadırê ma ravêrım o verdê doll!« İna qayıx ramıt ew doll vera kewti duri.

²³Wextano kı ê ray ra bi, Hız. İsa qayıx dı şı hewna. Wexta doll miyan dı fırtenevê do gırdı vıjya u aw kewtê qayıx miyan ew ê boll tengı dı bi.

²⁴Wıja dı ê şı Hız. İsa kerdı aya ew va, »Begê ma, begê ma werz mado bifetısyım!«

Hız. İsa werışt pay u fırtene ji aw ji te'hzılı kerdı. Wexta fırtene u awa jufındı vınderyay ew 'heme ca bı bêveng.*

²⁵Hız. İsa ageyra tellebandê xo ew inarê va, »konê imanê şıma?«

Labırê ê boll tersay bi ew 'ecêv mendi bi. Pêjewvırandê xorê va, »no kamo kı? Oyo fırtene u aw rê emır keno ew iye ji goştareya ey kenê!«*

*8.16 LUK 11.33

*8.17 LUK 12.2

*8.21 LUK 11.28

*8.24 MEZ 89.10

*8.25 MAT 14.31

Gerasa ra jew camêrdo cının beno weş

(MAT 8.28-34, MRK 5.1-20)

²⁶İna verêna qayıxa xo ramit ew resay welatdê Gerasayıja, no welat vera Galile ew o verdê doll dı bı. ²⁷Wıja dı, seni kı Hz. İsa qayıx ra ame war, a suk ra jew mêrdek vera ey ame. Cını kewti bi nê mêrdeki miyan. Xeylê mı'halo kı oyo çına xora nêdano, keye dı nêvîndeno ew herunda keyi dı mıxarandê merdan ^y dı maneno.

²⁸Seni kı ey Hz. İsa di se qıra, xo lingandê Hz. İsay ver dı eşt 'erd ew venga veynda, »Ya Hz. İsa, Ellayo kı 'hemeçi serayo Lajê Ellay, tiyê mıra çıçi wazenê? Tora reca kena mırê eskence mek!«*

²⁹Çıkı Hz. İsay nê rı'hdê xıravi rê emır kerdı bı kı, nê merdımı verado ew bêro tever. Nê rı'hê xıravi xeylê mı'halo kı no mêrdek xorê kerdo êsir. Merdımı hergu fin, zeydê me'hkumiya dest u lınganê cı zencirana gırêdanê ew ey hetek novet pawenê. Fına ji o zencira vısneno ew rı'ho xırav ey geno beno gem.

³⁰Hız. İsay eyrê va, »nameyê to çıçıyo?« Ey va, »tûmen.« Çıkı bolana 'emelê xıravi kewti bi ey miyan. ³¹İna Hz. İsay rê boll laki kerdı kı, ina cado niyageyr merişo.

³²A çeçq dı ji, kerreya bolêda xozan gırdı çerayê. Cına Hz. İsay ra reca kerdı kı, o verado ew ê şırê xozan miyan kewê. Hz. İsay ji verda ê şırê. ³³Wexta cını mêrdeki ra vıjyay u şı kewti xoza miyan ew bola xozan jufındı kerre ra remê vera cêr, pêrın xo eşt dollda vınderdı u fetısyay.

³⁴Seni kı şıwananê xoza nê gırwey di, wıja ra remay u şı, gırweyê kı biyê, suk dı ew 'heme dewandê cıdı veyndayen. ³⁵Merdımı şı Hz. İsay hetek kı çımandê xoya bıvınê. Amey Hz. İsay hetek, mêrdeko kı cıra cını vıjyayê lingandê Hz. İsay bı nı ronıştı ew çınayo ji pıra daye, aqılo ji serre dı. Wıja dı boll tersay.

³⁶Êkê kı çımandê xoya diyo, şı qewmi pêroy rê xever dê kı, no mêrdeko cının seni biyo weş. ³⁷Gerasa ra ew çoşmeydê wıjaya ra, şêlig pêro 'hendık tersa bı, amey Hz. İsay ra reca kerdı kı, o ina hetek ra şıro. O ji nişt qayıx kı peyser şıro.

³⁸No mêrdeko kı cına ra reya bı, Hz. İsay rê reca kerdı kı piya şıro. Labırê Hz. İsay o peyser nişt ew eyrê va: ³⁹»Fına ageyr keyedê xo ew gırweyê gırdiyê kı Ellay qandê to kerdê ina vaj!« No mêrdek ji

^y8.27 Wextdê Hz. İsay dı 'edet wını bı, mezêlê Yahudiya mıxarey bı. Kamo kı merdo, o kerdê mıxare ew 'si nayê mıxari feka.

*8.28 MRK 3.11

ageyra ew Hz. Îsay eydı çı gırwey kerdê se, 'heme cadê suk dı xever kerdı vıla.

Ceniyeka kî nêweşin ra reyena ew keyneka kî merg ra werzena

(MAT 9.18-26, MRK 5.21-43)

⁴⁰Wexto kî Hz. Îsa fina peyser ageyra, o verdê doll şelig kêfa ame vera ey, çıkı ina pêrın raya ey pawitê. ⁴¹Wija dı jew mêrdeko kî nameyê cı Yairoso ame vera ey. No serekê (serwer) sinagogi bı. Ey xo lingandê Hz. Îsay ver dı eşt 'erd ew reca kerdı kî o bêro keyedê cı. ⁴²Çıkı xora ju keyneka cı bi, na keynek nezdiyê diwês serra biyê, mergi feki dı bi.

Hz. Îsa kî şiyê keyedê nê mêrdeki, şêligi 'hendik çoşmeyê Hz. Îsay girot bı hında kerdê kî ey pay kerê. ⁴³Nê sıxleteyi miyan dı, ju ceniyek diwês serriyo kî guni tede şiyê ew na ceniyeker 'heme çiyê xo da bı tıxtora, fina ji kesi nêşa bı ay weş kero. ⁴⁴Na ceniyeker xo pey ra resna Hz. Îsay u destê xo na reşmedê çefida* cına, ew a çeq dı hında guniya cı vınderd bi.

⁴⁵Hz. Îsay pers kerdı: »Kami destê xo na mına?«

Kesi xo ser nêgirot se, Petrusi va: »Begê mı, sıxleteyi 'hendik çoşmeyê toya giroto hında êyê kuwenê to!«

⁴⁶Labirê Hz. Îsay va: »Ez zana jeweri destê xo na mına. Çıkı a çeq dı mira 'hukmê şifay şı tever.«*

⁴⁷Ceniyek hewnê (weynê) kî odo nimite nêmano, lertzê, xo eşt lingandê Hz. Îsay ver. Şêligi pêroy ver dı çıçı rê destê xo nayo eya ew a çeq dı seni biya weş 'heme çi kerdı eşkera.

⁴⁸Hz. Îsay ayrê va: »Îmanê to tı reynaya, keynayê mı. Silameteya şo!«*

⁴⁹Hewna Hz. Îsay qısey kerdê, keyedê serekdê sinagogi ra jeweri xever ardı ew Yairosirê va: »Keynayê to merd. Hında me'hlimi vêşi mebetılın!«

⁵⁰Hz. Îsay eşnawıt ew Yairoso rê va: »Meters! İman bıq, beso, wexta ado bireyo!«

⁵¹Hz. Îsa ame keyedê ey se, bê Petrusi, Juhannesi, Yaquvusi ew ninana piya bê pêrdê keyneker u marda keyneker, kes zerre nêverda.

⁵²Zerre dı pêro na keyneker rê ke'heryayê ew bermayê. Hz. Îsay

*8.43-44 MAT 9.20

*4.44 Yahudi bêçefî de'hey nêkenê. Çıkı wexto kî de'hey kenê çefî ancenê xo serre.

*8.46 LUK 6.19

*8.48 LUK 7.50

inarê va: »Mebermê! A nêmerda, kewtiya.«^{* 53}İna zanayê merda, qandê coy wıyay Hz. İsay.

⁵⁴Noqor Hz. İsay destê keyneker tepışt ew veynda: »Keynê, werz pay!«^{* 55}A çeç dı rı'h fina peyser ame keyneker ew a jufındı werışt pay. Hz. İsay inarê va k1, tenekê çiye werdi, bıdê keyneker.

⁵⁶May u piyê keyneker 'ecêv mendi bi. Labırê Hz. İsay ê tembey kerdi k1 kesirê qalê nê gırwa mekerê.*

*8.52 YUH 11.11-13

*8.54 MRK 5.41

*8.56 MRK 5.43